

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi valtion eläkelain ja valtion perhe-eläkelain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan valtion eläkejärjestelmässä eläkkeen perusteena olevan palkan laskenta-ajan pidentämistä pääosin neljästä kymmeneen vuoteen, niin sanotun taitetun indeksin käyttöönottoa sekä kuntoutumista tukevien toimenpiteiden lisäämistä työkyvyn alentumaan perustuvissa eläkeasioissa. Edelleen ehdotetaan muutoksia eläkepalkan ansaintapäivien laskemistapaan, osatyökyvyttömyyseläkkeisiin, niin sanotun tulevan ajan karttumisnopeuteen sekä kansaneläkkeen vaikutuksen huomioonottamiseen eläke-

turvassa. Ehdotukset perustuvat hallitusohjelmaan ja työmarkkinaosapuolten toukokuussa 1995 muodostamaan yhteiseen näkemykseen niistä keinoista, joilla työeläkemaksun korotuspainetta tulisi alentaa 1990-luvun loppuvuosina. Ehdotus on pääosin samansisältöinen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän muuttamista tarkoittavan hallituksen esityksen kanssa.

Lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta, osa niistä siirtymäkauden kuluessa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Työeläkejärjestelmässä eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan nykyisin yleensä palvelussuhteen neljän viimeisen täyden kalenterivuoden aikana saaduista ansioista. Eläkettä karttuu 23 vuoden iästä lähtien ja työura voi enimmillään olla 23 ikävuodesta alkaen 63 - 65 vuoden eläkeikään noin 40 vuoden pituinen. Eläkepalkan laskenta-aika on nykyisin pitkän uran tehneellä työntekijällä noin kymmenesosa koko uran kestosta. Laskenta-ajan lyhydestä johtuen eläkepalkka saattaa selvästi poiketa vakiintuneesta pitemmän ajan ansiotasosta. Viimeisiin vuosiin kohdistuu lähestyvän eläkkeen vuoksi myös alasta riippuen yleisesti erilaisia ansiotason muutospaineita.

Valtion eläkejärjestelmässä on käytössä yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän (TEL) kanssa samanlainen eläkeindeksi. Se antaa myös vanhuuseläkkeen saajalle kuluttajahintojen nousun lisäksi palkkatason nou-

suun perustuvaa korotusta. Indeksillä on näin ollen enemmän kuin vanhuuseläkkeen reaaliarvon turvaava vaikutus.

Työkyvyttömyyseläkettä, osatyökyvyttömyyseläkettä ja kuntoutusta koskevat säännökset ovat valtion eläkejärjestelmässä pääosin yhtenevät TEL-järjestelmän kanssa. Ennen vanhuuseläkeikää eläkkeelle siirtyvien eläkkeen karttuminen niin sanotulta tulevalta ajalta on yhtä nopeaa kuin työntekoaan jatkavien eläkkeen karttuminen. Kansaneläkkeen pohjaosa on otettu eläkettä laskettaessa huomioon yhteensovituksen kautta siten, että työeläkkeen tavoitetaso on asteittain alentunut pohjaosan määrällä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Taloudellisen laman ja työttömyyden seu-

rauksena työeläkemaksuun on kohdistunut vuodelle 1996 noin 2,5 prosenttiyksikön suuruinen korotuspaine. Työmarkkinaosa-puolet ovat toukokuussa 1995 muodostaneet yhteisen näkemyksen siitä, miten työeläke-järjestelmää tulisi muuttaa vuoden 1996 alusta lukien työeläkemaksuun kohdistuvan korotuspaineen alentamiseksi mutta kuitenkin järjestelmän peruspiirteet säilyttäen. Sen mukaan eläkkeen perusteena olevan palkan laskenta-aika tulisi pidentää nykyisestä 4 vuodesta pääosin 10 vuoteen, ottaa käyttöön uudenlainen kaksijakoinen indeksi, hidastaa eläkkeen karttumisnopeutta tulevan ajan osalta ja siirtää työkyvyttömyyseläkkeissä painopiste kuntoutumisen tukemiseen. Näkemykseen sisältyy lisäksi eräitä muita pie-nehköjä eläketurvaa koskevia muutostarpei-ta. Hallitusohjelman mukaan kansaneläkkeen pohjaosa muutetaan työeläkettä saaville eläkevähenteiseksi. Hallitus antaa erikseen eduskunnalle kyseisiä muutoksia tarkoitta-van ehdotuksen yksityisen sektorin työeläke-lakien muuttamisesta. Tässä esityksessä eh-dotetaan pääosin vastaavia muutoksia valtion eläketurvaa koskevaan lainsäädäntöön.

2.2. Keskeiset ehdotukset

2.2.1. Eläkkeen perusteena olevan palkan laskenta-aika

Eläkkeen perusteena olevan palkan lasken-ta-aika ehdotetaan muutettavaksi nykyisestä 4 viimeisestä kalenterivuodesta pääosin 10 viimeiseksi kalenterivuodeksi. Tällä tavoin eläke laskettaisiin niille edunsaajille, joiden palvelussuhde on kestänyt 10 vuotta tai enemmän. Lyhyemmän ajan kestäneiden palvelussuhteiden eläkepalkka ehdotetaan laskettavaksi pääosin niiden kaikkien vuosi-en ansioista. Eläkepalkkaa laskettaessa jä-tettäisiin laskennan ulkopuolelle palkkavuo-sista enintään kolmannes, jos niiden ansiot ovat alle puolet kaikkien vuosien ansioiden keskiarvosta. Samalla poikkeuksellisista syistä aiheutuvien eläkepalkan harkinnanva-raisten tarkistusten minimirajaa ehdotetaan nostettavaksi nykyisin vakiintuneesta 3 pro-sentista 20 prosenttiin. Uuteen eläkepalkan laskentatapaan siirryttäisiin asteittain. Pal-kan ansaitsemispäivien laskentatapa ja eläkkeen karttuminen erilaisten palkattomien

keskeytysten ajalta ehdotetaan samalla muutettavaksi pääosin yhteneväksi TEL-jär-jestelmän kanssa.

2.2.2. Indeksit

Työeläkeindeksillä on kolme tehtävää. En-siksikin sen avulla säilytetään työuran alku-puolen päätyneistä palvelussuhteista aika-naan myönnettävien eläkkeiden ostoarvo. Toiseksi indeksin avulla saadaan eläkepalk-kan laskentavuosien ansiot keskenään vertai-lukelpoisiksi. Kolmanneksi indeksillä suojaa-taan jo alkaneet eläkkeet inflaatiolta. Nykyi-sin on käytössä sosiaali- ja terveystoiministeri-ön vuosittain vahvistama ns. TEL-indeksi, johon palkkojen ja hintojen nousu vaikuttaa puoliksi. Uudeksi indeksiksi ehdotetaan TEL-järjestelmään kaksijakoista taitettua indeksii. Työikäisen indeksi olisi käytössä sen vuoden loppuun, jonka aikana työntekijä täyttää 65 vuotta. Eläkeikäisen indeksi taas olisi käytössä tämän jälkeen sen vuoden alusta, jonka aikana työntekijä täyttää 66 vuotta. Valtion eläkejärjestelmässä indeksi-tarkistukset ovat olleet jo 1970-luvun alku-puolelta lähtien yhteneviä TEL-järjestelmän kanssa. Ne ehdotetaan tehtäväksi samoin myös tulevaisuudessa.

2.2.3. Eläkkeen karttuminen niin sanotulta tulevalta ajalta

Eläkeikään jäljelläoleva aika eli tuleva aika luetaan hyväksi työkyvyttömyys-, työttö-myys- ja perhe-eläkkeissä. Valtion eläke-järjestelmässä 1.1.1995 voimaantulleiden muutosten jälkeen tuleva aika kartuttaa en-nen vuotta 1940 syntyneen eläkettä 2,2 % vuodessa ja vuoden 1939 jälkeen syntyneen eläkettä 1,5 % vuodessa. Oikeus tulevaan aikaan on voinut syntyä vähimmillään jo yhden kuukauden, tavallisimmin 6 kuukau-den pituisen palveluksen perusteella. Jotta työnteon jatkaminen tulisi taloudellisesti eläkkeellejäämistä selvästi edullisemmaksi vaihtoehdoksi, ehdotetaan tulevan ajan huo-mioon ottamiseen muutoksia. Karttumisno-peus ehdotetaan muutettavaksi 1,2 prosentik-si vuodessa 50 vuoden iästä lukien ja 0,8 prosentiksi vuodessa 60 vuoden iästä lukien. Samalla ehdotetaan tulevan ajan oikeuden uudeksi edellytykseksi vähintään 12 kuukau-den toiminta-aikaa työeläketurvan piirissä.

2.2.4. Työkyvyttömyyseläkkeet ja kuntoutumisen tukeminen

Työkyvyttömyyseläkkeen hakemista edeltäviä menettelyjä ehdotetaan muutettavaksi siten, että mahdollisen työkyvyttömyyseläkkeen hakijan kuntouttaminen tulee entistä selvemmin ensisijaiseksi vaihtoehdoksi eläkkeelle hakeutumisen asemesta. Tämä edellyttää huomattavaa koulutuspanosta lääkärinkuntaan ja kaikkiin terveydenhuollon ja kuntoutuksen organisaatioihin. Pyrkimyksenä on jo ennalta estää työkyvyn alenemaa oirehtivan työntekijän ajautuminen työkyvyttömyyseläkkeen hakijaksi, jos työkyvyttömyyden pysyvyydestä ei ole varmuutta. Tilalle tarjotaan aktiivista kuntoutumista. Määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen nimi ehdotetaan muutettavaksi kuntoutustueksi. Sen käyttö rajoitettaisiin samalla pelkästään tapauksiin, joissa ryhdytään aktiivisiin kuntoutustoimiin tai joissa vamman tai sairauden voidaan olettaa paranevan asianmukaisella hoidolla. Myönnettyä kuntoutustukea voitaisiin tarvittaessa jatkaa, mutta vain määräajaksi. Jos kuntoutus epäonnistuu ja työkyvyttömyys jatkuu, tuki ehdotetaan muutettavaksi toistaiseksi jatkuvaksi työkyvyttömyyseläkkeeksi. Kuntoutustuki olisi eläkkeen suuruinen ja sitä ehdotetaan tiettyjen aktiivisten kuntoutusjaksojen ajaksi korotettavaksi 33 prosentilla.

Osatyökyvyttömyyseläkkeen on voinut saada osa-aikatyössä edelleen jatkava edunsaaja, jonka työkyky on alentunut vähintään 2/5. Osa-aikatyössä jatkaminen ehdotetaan poistettavaksi edellytyksistä. Osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ehdotetaan yksilöllisissä varhaiseläkkeissä käytössä olevan tapaista ennakkopäätösmenettelyä. Hakija voisi silloin saada oikeudestaan osatyökyvyttömyyseläkkeeseen ennakkopäätöksen, joka olisi voimassa 9 kuukautta. Tänä aikana olisi mahdollista järjestää jäljellä olevan työkyvyn käyttäminen työelämässä soveliaalla tavalla.

Kuntoutusrahan käyttö ja erilaisten kuntoutumiskustannusten korvaaminen lisääntyvät tulevaisuudessa huomattavasti esityksen johdosta. Aktiivisilla kuntoutustomilla voidaan myöhentää eläkkeellesiirtymistä ja saada näin aikaan kuntoutukseen sijoitettuihin varoihin verrattuna huomattavasti suuremmat säästöt eläkemenoissa. TEL-järjestelmää koskevassa muutosesityk-

sessä on kuvattu tarkemmin maamme terveydenhuollon, sairaanhoidon, eläkelaitosten ja muiden kuntoutumisen kanssa tekemisissä olevien organisaatioiden kouluttamista toimintatapojen muuttamiseen kuntoutuksessa. Valtion eläketurvan toimeenpanosta vastaava viranomaisena valtiokonttorin tulee osallistua tähän varsin mittavaan koulutusyhteistyöhön. Kuntoutuspainotteisuus edellyttää kaikissa työeläkelaitoksissa voimavarojen lisäämistä.

Määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeiden poistuessa kuntoutustoiminta ehdotetaan ulotettavaksi jatkossa myös kuntien palveluksessa oleviin peruskoulun viranhaltijoihin ja lukiodien opettajiin sekä muihin VEL:n piirissä oleviin henkilöryhmiin.

2.2.5. Kansaneläkkeen pohjaosan eläkevähenteisyys

Kansaneläkkeen pohjaosa otetaan eläkkeiden yhteensovituksessa huomioon yhteensovitusrajaa alentavana tekijänä. Hallitusohjelman mukaan pohjaosasta tulee eläkevähenteinen ja tätä koskeva muutosesitys on jo annettu TEL:n ja yksityisen sektorin muiden työeläkejärjestelmien osalta. Myös VEL:n 12 §:ssä säännellyn niin sanotun lisäeläketurvan mukaisen eläkkeen yhteensovittamiseen ehdotetaan vastaavaa muutosta. Samalla säännökset ennen 65 vuoden saavuttamista maksettavasta täydennysosasta ehdotetaan tarpeettomina kumottaviksi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1 Vaikutukset alkavissa eläkkeissä

Esityksen vaikutuksia alkavien eläkkeiden määrään on selvitetty vertailevalla otantatutkimuksella, joka kohdistettiin lähes 200:aan vuosien 1993 ja 1994 aikana alkaneeseen VEL-eläkkeeseen. Eläkkeiden teoreettiset määrät on laskettu uudelleen olettaen ehdotettujen muutosten olleen jo aiemmin voimassa. Eroavuuksista on laskettu keskiarvoja ja niistä on vedettyä johtopäätökset olettaen tulevaisuuden palkka-, inflatio- ja muun talouskehityksen sekä työvoiman rakenteellisten ja väestöllisten ominaisuuksien vastaavan suunnilleen menneisyyttä. Kaikki laskelmat on tehty vuoden 1995 rahanarvon mukaisina.

VEL:n piiriin kuuluvien palvelussuhdeurien palkkaus on ikälisäjärjestelmästä ja ura-

kehityksestä johtuen ollut yksityiseen sektoriin verrattuna loppupainotteinen. Eläkepalan laskenta-ajan pidentäminen pienentää tultuaan kokonaan voimaan vuoden 2000 jälkeen VEL:n mukaisten eläkkeiden määrää keskimäärin 4 prosenttia nykyiseen laskutapaan verrattuna. Määrä on hieman TEL-järjestelmän keskimääräistä vaikutusta suurempi.

Tulevan ajan karttumisnopeuden hidastaminen vaikuttaa lähitulevaisuudessa valtion eläkejärjestelmässä TEL-järjestelmää vähemmän. VEL:n piirissä vanhojen edunsaajien eläke on vuoden 1994 loppuun saakka karttunut selvästi TEL-eläkkeitä nopeammin. Sen vuoksi ns. täydet eläkkeet ovat vielä lähivuosina yleisiä, vaikka tulevan ajan karttumista hidastetaankin. Vuoden 1995 hintatasossa laskien keskimääräinen vähentävä vaikutus VEL-eläkkeeseen on tasapainotilassa vuonna 2020 noin 300 markkaa kuukaudessa. Indeksi vaikuttaa alkaviin eläkkeisiin aluksi vähän ja samalla tavoin sekä TEL-eläkkeissä että VEL-eläkkeissä. Vaikutus suurenee eläkkeensaajan täytettyä 65 vuotta. Muiden muutosten vaikutus alkaviin eläkkeisiin on vähäisempi.

3.2 Vaikutukset alkaneisiin eläkkeisiin ja eläketurvan hoitoon

Esityksellä on merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia jo maksettavina olevien yli 240 000 VEL-eläkkeen kautta. Mikäli työeläkeindeksi olisi vahvistettu ensi vuoden alusta entiseen tapaan ja samalla purettu väliaikaisiksi tarkoitetut indeksin jäädytykset, valtion eläkemeno olisi vuonna 1996 kasvanut yli 400 miljoonaa markkaa. Pelkästään uuden indeksin käyttöönotto säästää tästä yli 280 miljoonaa markkaa jo

vuonna 1996. Kaikkien muutosten yhteisvaikutuksena vuosisäästön arvioidaan olevan vuonna 2000 noin 435 miljoonaa markkaa, vuonna 2010 noin 1 010 miljoonaa markkaa, vuonna 2020 noin 1 500 miljoonaa markkaa ja vuodesta 2030 lähtien runsaat 1 700 miljoonaa markkaa.

Ehdotus vaikuttaa todennäköisesti jonkin verran alentavasti myös valtion eläkemaksun määrään.

Eläketurvan hoidon kustannukset nousevat esityksen johdosta. Ehdotusten edellyttämät automaattisen tietojenkäsittelyn uudistustyöt Valtiokonttorissa maksavat yhteensä noin kuusi miljoonaa markkaa. Ehdotus edellyttää myös henkilötöiden selvää lisäystä, koska kuntoutuksen tukeminen ja eläkkeen laskentaympäristö muuttuu esityksen johdosta huomattavasti yksilölliseen suuntaan eikä niitä ole mahdollista pelkästään automaation hyödyntämisellä hoitaa. Toiminnasta saatava hyöty on pienentyvinä eläkekustannuksina moninkertainen jo lähivuosina ja varsinkin suurten ikäluokkien lähestyessä eläkkeellesiirtymisikää vuoden 2000 jälkeen.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtion eläkeneuvottelukunnassa ja valtiovarainministeriössä. Hanketta varten valtion eläkeneuvottelukunta asetti jaoston, jossa olivat edustettuina valtion henkilöstöä edustavat keskusjärjestöt, valtiovarainministeriö ja valtiokonttori. Jaosto työskenteli tiiviissä yhteistoiminnassa yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän ja kunnallisen eläkejärjestelmän vastaavia muutoksia valmistelleiden eri työryhmien ja niissä mukana olleiden henkilöiden kanssa. Tämä esitys perustuu pääosin jaoston ehdotuksiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Valtion eläkelaki

1 §. Pykälän 8 ja 9 momentissa on muutettava viittauksia lain muihin pykäliin. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laeiksi valtion eläkelain, valtion eläkerahastosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (hall.es. 51/1995 vp.). Myös tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia 1 §:n 8 ja 9 momenttiin. Nyt ehdotettava muutos on kirjoitettu tämän esityksen antamisen aikana voimassa olevan lain perusteella ja sillä ei ole tarkoitus muuttaa jo annetussa hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia. Mikäli aiemmin ehdotetut muutokset hyväksytään eduskunnassa, tulisi myös tämän ehdotuksen kyseiset momentit muuttaa vastaavalla tavalla.

2 §. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädetään valtion eläkelain piiriin kuulumisen edellytyksenä olevasta minimiansiosta, joka on vuonna 1995 1085,07 markkaa kuukaudessa. Jos edunsaaja on samanaikaisesti kahdessa tai useammassa valtion eläkelain piiriin kuuluvassa palveluksessa, riittää nykyisen säännöksen mukaan, että ansiot yhteensä ylittävät mainittuun rajamäärään. Tästä on aiheutunut epäselvyyksiä eläketurvan toimeenpanossa. Joissakin tapauksissa eläkettä on karttunut hyvinkin vähäisten ansioiden perusteella. Muissa työeläkelaeissa ansioraja koskee itsenäisesti kaikkia palvelussuhteita. Säännös ehdotetaan muutettavaksi yhtenäiseksi muiden työeläkelakien kanssa. Rajamäärä ehdotetaan muutettavaksi samalla vuoden 1966 indeksitasoon, jossa se on työntekijäin eläkelaisakin.

Lyhyiden palvelussuhteiden saattamiseksi nykyistä tarkoituksenmukaisemmin työeläketurvan piiriin ehdotetaan pykälän 3 momentin niin sanottua ketjutussääntöä muutettavaksi siten, että VEL:n piiriin kuuluisi sellainen palvelussuhde, jossa edunsaaja on nykyisen kolmen kuukauden vähimmäisvaatimukset täyttävän työskentelyn sijasta tehnyt työtä kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena valtion eläkejärjestelmän piirissä.

3 §. Eläketurvan toimeenpanossa on esiintynyt joitakin tapauksia, joissa VEL:n mukaisen eläketurvan syntymistä ja eläkemaksujen maksuvelvollisuutta on pyritty

kiertämään solmimalla niin sanottuja konsulttisopimuksia ja katsomalla, että kysymyksessä ei ole palvelussuhteesta tehty työ, vaikka palvelussuhteen tunnusmerkit ovat täyttyneet. Siksi pykälään ehdotetaan uutta 2 momenttia, joka mahdollistaisi menettelyn tosiasiallisten olosuhteiden mukaisesti. Valtiokonttori voisi antaa päätöksen asiasta joko työnantajan tai edunsaajan hakemuksesta taikka omasta aloitteestaan.

5 §. Pykälän 8 momentin viimeinen lause olisi poistettava, koska sama asia säädetään 5 a §:n 5 momentissa.

5 a §. Jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulu-
nut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai sitä alemman eromisiän täyttämisen välinen aika, niin sanottu tuleva aika. Myös työttömyyseläkkeeseen luetaan eläkeajaksi vastaavasti aika eläketapahtumasta eläkeikään tai sitä alempaan eromisiikään. Pykälän 2 momentissa säädetään päivistä, jotka pidentävät tätä 360 päivän aikaa. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tulevan ajan oikeudelle uusi edellytys. Edellytyksenä olisi, että edunsaaja on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuoden (tai vastaavasti työttömyyseläkkeen eläketapahtumavuoden) ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa ansiotyössä. Näin estettäisiin tuleminen satunnaisen työskentelyn perusteella täysitehoisen työkyvyttömyys- tai työttömyyseläketurvan piiriin. Lisäksi momentissa säädettäisiin, miten 12 kuukauden aikaa laskettaessa otetaan huomioon lyhytaikaisessa työsuhteessa olevien työntekijäin eläkelain ja eräiden taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain mukaiset ansiot. Sanottujen lakien mukaan ei työsuhteen kestoajalla ole merkitystä eläkkeen karttumiselle. Työskentelyaika otettaisiin huomioon myös ajalta ennen 23 vuoden iän täyttämistä. Työskentelyltä ei edellytettäisi yhdenjaksoisuutta.

Työskentelyä koskevan ehdon voisi täyttää vain eläkkeeseen oikeuttavassa Suomessa vakuutetussa tai muutoin Suomessa järjestetyn työeläketurvan piiriin kuuluvassa ansio-

työssä. Tällainen ehto ei ole ristiriidassa ETA-sopimuksen tai Suomen tekemien kansainvälisten sosiaaliturvasopimusten kanssa.

6 §. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään palkattomien keskeytysten lukemisesta tietyin edellytyksin eläkeajaksi. Lähtökohdana on, että niitä ei lueta eläkeajaksi siltä osin kuin ne ylittävät 30 päivää. Eläkeajaksi säännöksen mukaan luettavista ajoista karttuu nykyisin lähes kaikissa tapauksissa muuta eläketurvaa, joka osassa tapauksista voidaan vähentää valtion eläkelain 10 §:n 6 momentin mukaisesti kaksinkertaisen eläketurvan estämiseksi valtion eläkelain mukaista eläkkeestä.

Työntekijäin eläkelain vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan palkattomat, enintään yhden vuoden pituiset keskeytykset luetaan eläkeajaksi edellyttäen, että työntekijä palaa työhön ja että työntekijä ei ole keskeytyksen aikana ollut muun eläketurvan piiriin kuuluvassa työssä. Tällaisia aikoja ovat esimerkiksi lomautukset, lapsenhoitoaika ja opintovapaa. Tämän mukaisesti eläkettä karttuisi myös valmisteilla olevan niin sanotun vuorotteluvapaan ajalta.

Valtion eläkelakiin ehdotetaan otettavaksi työntekijäin eläkelain soveltamiskäytäntöä vastaavat säännökset eläkkeen karttumisesta palkattomien keskeytysten ajalta. Eläke-etujen yhtenäistämisen lisäksi perusteena muutokselle ovat 7 §:ään ehdotetut muutokset eläkepalkan laskentaan ja niihin liittyvät muutokset eläkepalkan laskentatekniikkaan palkattomien keskeytysten osalta. Pykälän 1 momentin 3 kohdan d ja e alakohdissa oleviin säännöksiin eläkkeen karttumisesta täysitehoisella työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeellä taikka lapsenhoito- tai kuntoutusajalta ehdotetaan vain teknisiä muutoksia. Näin halutaan varmistaa, että eläkkeen karttuminen ei heikkenisi silloinkaan, kun palkaton keskeytyks on esimerkiksi hoitovapaan takia yli vuoden pituinen.

7 §. Pykälän 1 momentissa säädetään eläkkeen perusteena olevan palkan eli eläkepalkan määrittämisestä.

Eläkepalkka ehdotetaan laskettavaksi kunkin palveluksen osalta palveluksen päättymisvuotta edeltäneiden enintään kymmenen viimeisen kalenterivuoden (valintavuodet) työansioden perusteella. Palveluksen päättymisvuosi otettaisiin kuitenkin huomioon valintavuosia valittaessa, jos palvelus on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana tai jos palvelussuhde on jatkunut koko pal-

veluksen päättymisvuoden. Lyhyissä palveluksissa, joissa valintavuosia on vähemmän kuin kymmenen, laskettaisiin eläkepalkka vastaavasti näiden vuosien työansioden perusteella. Mikäli valintavuosiin sisältyy vajaita kalenterivuosia, eläkepalkka laskettaisiin, kuten nykyisinkin, valintavuosien kuukausiansioiden perusteella. Tämä tapahtuu muuntamalla kunkin valintavuoden vuosiansio kuukausiansioksi käyttämällä niin sanotuna ansaintapäivinä koko eläkeajaksi luetavaa aikaa siten kuin valtion eläkeasetuksessa tarkemmin säädetään. Eläkepalkkaa laskettaessa voidaan ottaa huomioon työansiot jo ajalta ennen 23 vuoden iän täyttämistä.

Momentissa säädetäisiin lisäksi, että eläkepalkkaa laskettaessa työansiot tarkistetaan 16 §:n viittaussäännön mukaisesti, kuten työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetään. Jos palvelus päättyy viimeistään 65 vuoden iän täyttämisvuonna, indeksilukuna käytettäisiin erillisessä hallituksen esityksessä ehdotetun mainitun lain 9 §:n 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuja indeksilukuja. Jos palvelus sen sijaan päättyisi 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen, muutettaisiin sitä edeltävät työansiot ensin 65 vuoden iän täyttämisen tasoon käyttämällä mainittuja indeksilukuja ja saadut summat muutettaisiin palveluksen päättymisvuoden tasoon käyttämällä mainitun momentin toisessa virkkeessä tarkoitettuja indeksilukuja.

Pykälän 2 momentin mukaan eläkepalkkaa valintavuosien perusteella laskettaessa jätettäisiin kokonaan huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja niitä vastaavat työansiot, joina vuosina työansioden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioden keskimäärästä. Laskentasäännön tarkoituksena on poistaa eläkepalkkaa alentamasta palveluksen sisään jäävät sellaiset vuodet, joina työansioita ei ole ollut tai niitä on ollut vähän keskimääräiseen ansiotasoon verrattuna. Useimmiten on kysymys lastenhoidosta, opiskelusta tai lomautuksesta palveluksen aikana. Työansioiltaan huonot vuodet jätettäisiin eläkepalkan laskennasta pois kerrotulla tavalla riippumatta siitä, päättyykö palvelus eläketapahtumaan vai eroon. Koska ansiotasoltaan huonojen vuosien poisjättäminen tapahtuisi ansiotason alenemisen syytä selvittämättä, laskennasta poistettavien vuosien tulisi olla kohtuullisessa suhteessa eläkepalkan perusteena olevien vuosien määrään. Valintavuosista voitaisiin

siten jättää huomioon ottamatta enintään kolmannes.

Jos valintavuosia on kymmenen tai yhdeksän, voitaisiin edellä todetun säännön mukaisesti ansioiltaan huonoja vuosia jättää huomioon ottamatta enintään kolme. Jos valintavuosia on kahdeksan, seitsemän tai kuusi, jätettäisiin ansioiltaan huonoja vuosia pois enintään kaksi. Jos valintavuosia on viisi, neljä tai kolme, voisi poistettavia vuosia olla enintään yksi. Jos valintavuosia on kaksi tai yksi, ei ansiotasoltaan huonoja vuosia poistettaisi. Jos ansiotasoltaan huonoja vuosia on enemmän kuin niitä edellä kuvattujen sääntöjen mukaan voitaisiin poistaa, valitaan poistettavat vuodet ansiotasoltaan pienimmästä alkaen.

Pykälän 3 momentin mukaan eläkepalkka olisi 1 ja 2 momentissa kerrotulla tavalla valittujen kalenterivuosien ansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että eläkepalkkaa laskettaessa ei oteta huomioon aikaa, jolta edunsaaja on saanut täysitehoista eläkettä. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla (automaattinen katkaisu), katsotaan sen kuitenkin eläkepalkkaa laskettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi. Säännökset sisältyvät voimassa olevaan 7 §:n 1 momenttiin.

Pykälän 5 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 a §. Pykälän 1, 2 ja 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi palkansaajan eläkemaksun vähentämisestä työansioista eläkepalkkaa laskettaessa. Säännökset sisältyvät voimassa olevan lain 7 §:n 3 - 5 momenttiin. Uutta 7 §:n 1 momentissa olevaa laskusääntöä sovellettaessa eläkepalkan laskemista varten valitaan palveluksittain enintään kymmenen valintavuotta. Valintavuosien työansiot tarkistetaan 16 §:n mukaisesti. Tämän jälkeen kunkin valintavuoden työansioista vähennetään palkansaajien eläkemaksua vastaava määrä. Näin vähennetyistä vuosiansioista jätetään eläkepalkkaa laskettaessa 7 §:n 2 momentin mukaisesti huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja niitä vastaavat ansiot, joina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioiden keskimäärästä.

7 b §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi vastaavat lapsenhoitoajan eläkepalkkaa koskevat säännökset kuin työntekijäin eläkelais-

sa on ollut voimassa 1 päivästä tammikuuta 1991 lukien (1068/90, HE 138/1990 vp.).

Lapsenhoitoajalta karttuisi eläkettä siten kuin edellä 6 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi. Ilman erityissäännöksiä lapsenhoitoaika saattaa kuitenkin heikentää eläketurvaa, koska tältä ajalta syntyvä eläkeoikeus ei välttämättä vastaa työssäoloajalta tosiasiallisesti saatua tuloa. Tämä johtuu eläkepalkan normaalista laskentatavasta. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että eläkepalkka lasketaan enintään kymmenestä sellaisesta kalenterivuodesta, joihin ei sisälly palkatonta lapsenhoitoaika. Jos tällaista palkatonta aikaa sisältyisi palveluksen kaikkiin kalenterivuosiin tai mikään valituksi tulleista vuosista ei sisältyisi palveluksen kymmeneen viimeiseen kalenterivuoteen, eläkepalkkana pidettäisiin sitä palvelussäoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen palveluksen päättymistä. Tämä määrättäisiin siten, että eläkepalkan määräytymisvuosien keskimääräistä kuukausiansiota laskettaessa jakajiin ei sisällytettäisi palkattomia lapsenhoitopäiviä. Eläkepalkka määrättäisiin kuitenkin normaalisti 7 tai 7 c §:n mukaisesti, jos se niin laskettuna olisi suurempi.

7 c §. Pykälään siiretään voimassa olevan 7 §:n 2 momentin säännökset eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta. Eläkkeen laskeminen kymmenen vuoden keskipalkalla poistaisi valtaosin nykyisen lain 7 §:n 2 momentin mukaisen tarpeen tarkistaa eläkepalkkaa harkinnanvaraisesti, koska ansioiltaan huonot vuodet kymmenen vuoden keskipalkkaan verrattuna jätettäisiin laskennasta automaattisesti pois.

Mahdollisuus eläkepalkan harkinnanvaraiseen tarkistamiseen olisi kuitenkin tarpeen säilyttää joitakin yksittäistapauksia varten, esimerkiksi pitkäaikaisia lomautuksia, lapsenhoitotilanteita ja pitkäillisiä sairaustilanteita varten. Harkinnanvarainen palkan tarkistus voisi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun ansiot ovat alentuneet useampana kuin niinä vuosina, jotka 7 §:n 2 momentin mukaan voidaan poistaa laskennasta. Myös esimerkiksi silloin, kun ansiot ovat poikkeuksellisen syyn vuoksi alentuneet, mutta vuosiansioiden alentuma kunakin kyseisenä vuotena on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien keskimäärästä, eläkepalkkaa voitaisiin harkinnanvaraisesti tarkistaa. Säännöksen käyttöala supistuisi nykyiseen säännökseen verrattuna. Säännöksen

soveltamisen edellytyksenä olevaa ansioiden aleneman vaikutusta eläketurvaan voitaisiin näin ollen korottaa nykyisen soveltamiskäytännön mukaisesta kolmesta prosentista 20 prosenttiin. Tämä määrä todettaisiin suoraan laissa. Harkinnanvaraista eläkepalkan tarkistamista sovellettaisiin vain, mikäli ansioiden aleneminen tulee selvitettyksi edunsaajan ilmoituksen johdosta.

Muilta osin säännökseen ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka ovat tarpeen eläkepalkan harkinnanvaraisen tarkistamisen yhtenäistämiseksi muiden työeläkelakien kanssa. Keskeisenä muutoksena olisi, että säännöstä voitaisiin soveltaa myös vapaakirjoihin lain voimaantulosta lukien.

7 d §. Pykälän sisältö on jo voimassa olevassa laissa. Koska lain 7 § ehdotetaan jaettavaksi useaan uuteen pykälään, on myös kyseinen kohta muutettava. 1 §:n perustelujen kohdalla mainitulla hallituksen esityksellä 51/1995 vp. on myös ehdotettu nyt ehdotettavaan 7 d §:ään muutoksia. Tässä esityksessä ei ole tarkoitus muuttaa aiemmin ehdotettuja muutoksia. Mikäli aiemmin annettu esitys hyväksytään eduskunnassa, on nyt ehdotettavaan 7 d §:ään vielä lisättävä uusi 2 kohta siten kuin aiemmassa esityksessä ehdotettiin.

7 e §. Pykälään siirretään nykyisessä 7 §:n 8 momentissa oleva säännös eläkepalkan laskemisesta, kun edunsaaja on asetettu laskautuspalkalle. Säännökseen on samalla tehty teknisiä muutoksia.

9 §. Varsinainen työkyvyttömyyseläke voidaan tällä hetkellä myöntää määräaikaisena eläkkeenä erityisesti silloin, kun työkyvyn palautuminen eläkepäättöstä tehtäessä näyttää todennäköiseltä. Määräaikainen eläke on voitu myöntää myös kuntoutuksen tai kuntoutusselvityksen ajaksi. Määräaikaisten työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytäntö ei ole kuitenkaan täyttänyt riittävästi kuntouttavaa näkökohtaa ja siksi niiden käyttö ehdotetaan rajoitettavaksi tapauksiin, joissa ryhdytään aktiivisiin kuntoutustoimiin tai joissa hakijan vamma tai sairauden voidaan odottaa paranevan asianmukaisella hoidolla. Sen vuoksi ehdotetaan määräaikaisen työkyvyttömyyseläkkeen nimi muutettavaksi kuntoutustueksi pykälän 3 momentissa.

Kuntoutustuki myönnettäisiin yleensä täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruusena. Eräissä tapauksissa kuntoutustuki voitaisiin myöntää osaeläkkeen suuruusena. Työkyvyttömyyseläkkeen tavoin kuntoutustuki voitai-

siin myöntää vain, jos työkyvyttömyys on kestänyt tai sen voidaan arvioida kestävän vähintään vuoden ajan työkyvyttömyyden alkamisesta lukien. Kerran myönnettyä kuntoutustukea voitaisiin tarvittaessa jatkaa, mutta vain määrääjäksi. Jos kuntoutus epäonnistuu eikä työkyvyn paraneminen näytä todennäköiseltä, kuntoutustuki muutettaisiin toistaiseksi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläkkeeksi.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kuntoutustuki myönnetään edunsaajan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötään työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustuki voitaisiin myöntää työkyvyttömälle edunsaajalle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää. Kuntoutustukea edunsaaja voisi saada myös kuntoutustoimien väliaikoina ja työhön paluun tukemiseksi.

Kuntoutustukea myönnettäessä on varmistettava, että edunsaajalle on laadittu asianmukainen hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Siitä tulee ilmetä, että kuntoutuksen työkyky voidaan suunnitelman toteuttamisella todennäköisesti palauttaa ainakin osittain. Lähtökohtana on, että tällainen suunnitelma syntyy normaalina työvaiheena yleisessä terveydenhuollossa, työterveydenhuollossa tai työvoimaviranomaisen toimesta. Jos suunnitelmaa ei ole liitetty työkyvyttömyyseläkehakemukseen, työeläkelaitoksen on huolehdittava, että sellainen laaditaan. Jos esitetty suunnitelma ei ole riittävä, olisi eläkelaitoksen vastattava uuden hankkimisesta. Tavoitteena kuitenkin on, että kuntoutussuunnitelma on jo tehty siinä vaiheessa, kun eläkehakemus tulee ajankohtaiseksi.

Kuntoutus- tai hoitosuunnitelman olemassaolo velvoittaa myös eläkelaitoksen seuraamaan sen asianmukaista toteuttamista. Kuntoutussuunnitelman teko saattaa vaatia uusia, aikaavieviä työkyky- ja kuntoutusselvityksiä. Tällaisissa tapauksissa kuntoutustuki voitaisiin myöntää myös siksi ajaksi kuin kuntoutusmahdollisuuksien selvittäminen kestää. Kuntoutussuunnitelma tehostaa kuntoutusta ja vähentää eläkkeiden määräämistä aiheettomasti määräaikaisiksi. Jos kuntoutusmahdollisuuksia ei ole ja työkyvyttömyyden edellytykset muutoin täyttyvät, myönnettäisiin työkyvyttömyyseläke toistaiseksi.

Pykälän määritelmän mukaisesti kuntoutustuki on luonteeltaan työkyvyttömyyseläke.

Tämän vuoksi kuntoutustukeen nähden noudatettaisiin niitä työeläkelainsäädännön säännöksiä, jotka koskevat työkyvyttömyyseläkettä. Työkyvyttömyyseläkkeen hakijalla olisi esimerkiksi oikeus valittaa päätöksestä, jos hän katsoo, että hänelle olisi pitänyt myöntää kuntoutustuki tai että se olisi tullut myöntää pidemmäksi kuin valtiokonttorin määräämäksi ajaksi.

Kuntoutustukeen ja sen saajaan sovelletaan myös, mitä muualla laissa on säädetty työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta.

Mahdollisuutta hyödyntää jäljellä olevaa työkykyä voidaan lisätä myös antamalla osatyökyvyttömyyseläkkeelle tähänastista laajempi käyttöala. Osaeläke olisi voitava myöntää myös sellaisissa tapauksissa, joissa edunsaaja eläkehakemusta ratkaistaessa ei ole osa-aikatyössä.

Osaeläkettä hakevan henkilön oikeusturvaa lisäksi mahdollisuus saada oikeudesta eläkkeeseen ennakkopäätös. Ennakkopäätökseen liittyvän arviolaskelman perusteella hakija voisi ennen lopullista osaeläkepääöstä ratkaista, haluaako hän jäädä osaeläkkeelle. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi asiasta.

10 §. Pykälässä säädetään eläkkeen määrästä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti. Sen mukaan alennettaisiin eläkkeen karttumista niin sanotulta tulevalta ajalta edunsaajan iän perusteella porrastamalla. Karttumisprosentti tulevalta ajalta olisi 1,2 prosenttia vuodessa 50 vuoden iästä lukien ja 0,8 prosenttia vuodessa 60 vuoden iästä lukien. Alennettu karttuma koskisi myös aikaa, jolta edunsaaja on aikaisemmin saanut täysitehoista eläkettä ja joka sillä perusteella luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myöhemmin uutta eläkettä myönnettäessä.

Pykälän 7 momentti siirtyisi 8 momentiksi ja siitä ehdotetaan poistettavaksi viittaus 6 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohtaan, koska kyseinen säännös ehdotetaan poistettavaksi laista. Pykälän 5-8 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 6-9 momentiksi ja tämän takia viimeiseen momenttiin ehdotetaan korjattavaksi viittaus aiempaan momenttiin.

10 a §. Yrittäjät saivat oikeuden ansioon suhteutettuun työttömyyspäivärahaan vuoden 1995 alusta. Tämän johdosta pykälää ehdotetaan selvennettäväksi niin, että oikeus työeläkelisään annettaisiin myös erälle palkan- saajaan rinnastettaville yrittäjille. Työeläkelisään ei kuitenkaan olisi oikeutta niillä varsinaisilla yrittäjillä, jotka kuuluvat yrittäjien

eläkelain piiriin. Voimassa olevan 4 momentin viitaukset työttömyysturvalakiin ehdotetaan vanhentuneina muutettaviksi ja lisäksi momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi osittaisena maksettujen etuuksien osalta.

12 §. Koska kansaneläkkeen pohjaosasta tulee eläkevähenteinen, ei sitä enää otettaisi yhteensovituksessa huomioon. Muutoksen jälkeen yhteensovitusraja olisi 60-66 % yhteensovitusperusteesta. Tämä muutos ehdotetaan 1 momenttiin. Säännökset ennen 65 vuoden ikää maksettavasta täydennysosasta tulevat tarpeettomiksi ja siksi 4 ja 5 momentti ehdotetaan kumottaviksi. Niillä edunsaajilla, jotka saavat täydennysosaa, mutta eivät ehdi täyttää 65 vuotta ennen vuoden 1996 alkua, saattaa eläkkeen kokonaismäärä vähentyä, kun he täyttävät 65 vuotta. Tämä johtuu siitä, että heidän eläkkeensä yhteensovituksessa on kansaneläkkeen pohjaosa otettu huomioon, mutta he eivät saa kansaneläkejärjestelmään esitetystä muutoksista johtuen kansaneläkkeen pohjaosaa.

14 §. Koska tämän lain mukaisten eläkeasioiden ylimmäksi muutoksenhakuasteeksi on säädetty korkeimman hallinto-oikeuden tilalle vakuutus-oikeus, ehdotetaan asia korjattavaksi pykälän 2 momentissa. Pykälän 4 momenttiin on tehtävä usean indeksin käyttöönotosta johtuva tekninen korjaus.

15 §. Pykälän 5 momenttiin on tehtävä usean indeksin käyttöönotosta johtuva tekninen korjaus.

15 a §. Kun edunsaaja saa kuntoutusta ja hänelle maksetaan kuntoutusrahaa, on lähtökohtana, että hän palaa työelämäänsä kuntoutuksen jälkeen. Jos edunsaaja kuitenkin kuntoutuksen aikana tulee työkyvyttömäksi ja täyttää eläkkeen saamisen ehdot, hänelle myönnetään työkyvyttömyyseläke. Työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaan ei ehdoteta muutosta. Koska kuitenkin ei ole tarkoituksenmukaista, että työkyvyttömyyseläkettä maksetaan takautuvasti samalta ajalta kuin edunsaajalle on maksettu kuntoutusrahaa, ehdotetaan pykälän 6 momenttia muutettavaksi. Tannehtivaa eläkettä ei maksettaisi niiltä päiviltä, joilta edunsaaja on saanut jostakin järjestelmästä kuntoutusrahaa. Näin myös korvausten yhteensovitus yksinkertaisuisi nykyisestä.

Lisäksi ehdotetaan, että pykälään lisättävässä uudessa 8 momentissa säädettäisiin, että työkyvyttömyyseläke alkaa pääsääntöisesti vasta sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavan, ulkomailta maksettavan

etuuden päätyttyä. Ulkomailta maksettava etuus ei kuitenkaan siirtäisi työkyvyttömyyseläkkeen alkamista vuotta pitempää aikaa. Säännöksen tarkoituksena on saattaa kaikki ulkomailta maksettavan sairauspäivärahaa vastaavan etuuden saajat samaan asemaan kuin Suomesta maksettavan etuuden saajat. Vastaava säännös on jo lisätty kansaneläkelakiin ja hallitus on jo esittänyt vastaavan muutoksen tekemistä työntekijäin eläkelakiin ja merimieseläkelakiin (hall.es. 56/1995 vp.).

16 §. Pykälässä on indeksitarkistuksia koskevat viittaussäännökset työntekijäin eläkelakiin. Kun siinä säädettyssä indeksiturvassa on ehdotettu otettavaksi käyttöön kaksi indeksää, pykälää ehdotetaan tältä osin tarkistettavaksi.

18 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuudesta keskeyttää eläkkeen maksaminen, jos sen saaja kieltäytyy ilman hyväksyttävää syytä tutkimuksista, hoidosta, kuntotuksesta tai koulutuksesta. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta.

18 b §. Kun edunsaaja on pykälän 1 momentissa tarkoitettussa työhönvalmennuksessa eikä hän ole palvelusuhteessa valmennuksen järjestäjään, ei hänellä ole nykyisten säännösten mukaan lainkaan tapaturmaturvaa. Pykälän uuteen 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset tapaturmavakuutuslain mukaisten korvausten suorittamisesta valtion varoista. Valtiokonttori käsitelisi tällaista korvausta koskevat asiat ensimmäisenä asena.

18 c §. Kuntoutusrahaa maksettaisiin kuntoutuksen ajalta silloin, kun edunsaajalla ei ole oikeutta kuntoutustukeen tai työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tätä tarkoittava tarkennus ehdotetaan pykälän 1 momenttiin. Kuntoutusrahan määräytymisperusteet säilyisivät ennallaan.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä tarkoitettun harkinnasta riippuvan kuntoutusrahan maksamista joustavoitettaisiin kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Säännöksessä olevasta kolmen kuukauden enimmäisajasta voitaisiin poiketa, jos se on perusteltua kuntoutumisen etenemisen kannalta.

18 d §. Säännöksen 2 momenttiin sisältyvä eläkkeensaajalle maksettava 10 prosentin suuruinen kuntoutusraha ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

18 e §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännökset siitä, että muutosta ei saa hakea valtiokonttorin päätökseen, joka koskee oikeutta 18 b §:n mukaiseen kuntoutukseen, oikeutta 18 c §:n mukaiseen kuntoutusrahaan, eikä päätökseen, joka koskee harkinnanvaraista kuntoutusavustusta. Oikeutta muutoksenhakuun edellä mainituista päätöksistä ei ole nykyisinkään, mutta valituskieltoa ei ole laissa nimenomaisesti säädelty.

18 f §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen korotuksesta. Kun työeläkejärjestelmä järjestää ja rahoittaa kuntoutuksen, se turvaa myös kuntoutuksessa olevan työntekijän toimeentulon. Jos kuntoutusta saava henkilö ei ole työkyvyttömyyseläkkeellä, hänelle maksetaan kuntoutusajalta kuntoutusrahaa. Jos edunsaaja on jo kuntoutustuen tai eläkkeen saaja, maksettaisiin hänelle kuntoutuksen ajalta eläkkeen lisäksi erityinen kuntoutuskorotus. Kuntoutuksen aikaisen toimeentuloturvan selkiyttämiseksi luovuttaisiin nykyisessä 18 d §:n 2 momentissa olevasta eläkkeeseen lisättävästä 10 prosentin määräisestä kuntoutusrahasta.

Pykälän 1 momentin mukaan kuntoutustukeen maksettaisiin kuntoutuskorotus, jos kuntoutustuen saajalle annetaan eläkelaitoksen päätöksen perusteella lain 18 b §:ssä tarkoitettua muuta kuntoutusta kuin neuvontaa ja elinkeinotukea. Kukin kuntoutustukea maksava eläkelaitos maksaisi korotuksen myös silloin, jos jokin muu työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä kuntoutustukena maksava eläkelaitos antaa tuen saajalle lain 18 b §:ssä tai työntekijäin eläkelain 4 h §:ssä tarkoitettua kuntoutusta.

Myös toistaiseksi myönnetyllä työkyvyttömyyseläkkeellä oleva henkilö saattaa olla kuntoutuksen tarpeessa. Pykälän 2 momentin mukaan kuntoutuskorotusta vastaava korotus maksettaisiin myös muulle työkyvyttömyyseläkkeen saajalle kuin kuntoutustuen saajalle, jos kysymyksessä oleva eläkelaitos tai jokin toinen työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä maksava eläkelaitos antaa työntekijälle tämän lain 18 b §:ssä tai työntekijäin eläkelain 4 h §:ssä tarkoitettua kuntoutusta.

Pykälän 3 momentin mukaan kuntoutuskorotuksen suuruus olisi 33 prosenttia lain 11 tai 12 §:n mukaisesti yhteensovitettuna eläkkeen määrästä. Kukin kuntoutustukea tai

työkyvyttömyyseläkettä toistaiseksi maksava eläkelaitos maksaisi omaan eläkkeeseensä 33 prosentin korotuksen yhteensovituksen jälkeen. Korotukseen olisi oikeus niiltä täysiltä kalenterikuukausilta, joiden ajan kuntoutus kestää. Kuntoutuskorotuksen suuruutta määriteltäessä otettaisiin huomioon vain työeläkkeet, ei Kansaneläkelaitoksen maksamia etuuksia.

Työeläkelaitos myöntäisi kuntoutuskorotuksen silloin, kun se tai toinen työeläkelaitos on päättänyt antaa kuntoutusta. Jos kuntoutuksen toimeenpanija on Kansaneläkelaitos, ei työeläkejärjestelmä maksaisi kuntoutuskorotusta.

2. Voimaantulo.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Lain 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan sovellettavaksi sellaiseen palkattomaan keskeytykseen, joka alkaa lain tultua voimaan. Eläkepalkka laskettaisiin ennen lain voimaantuloa alkaneen keskeytyksen osalta käyttämällä todellisia palkkapäiviä. Näin eläkkeen karttuminen ja eläkepalkka ei muuttuisi tapauksissa, joissa keskeytys on alkanut aikaisempien säännösten ollessa voimassa.

Eläkepalkkaa koskevaa 7 §:ä ei sovellettaisi ennen lain voimaantuloa päätyneisiin palveluksiin. Lain voimaantulon jälkeen alkaneisiin palveluksiin sovellettaisiin vain uusia säännöksiä. Erityisiä voimaantulosäännöksiä tarvitaan niitä palveluksia varten jotka ovat olleet voimassa lain tullessa voimaan.

Vuonna 1996 ja sen jälkeen päätyvissä palveluksissa siirryttäisiin asteittain uuteen laskentatapaan. Kunakin vuoden 1995 jälkeisenä vuotena lisätään lain 7 §:n 1 momentin tarkoittamia valintavuosia yhdellä. Näin valintavuosina otetaan kuitenkin huomioon enintään palveluksen päättymistä edeltäneet kymmenen vuotta. Jos palveluksen päättymisvuosi tulee luettavaksi valintavuosiin, otetaan valintavuosina huomioon palveluksen päättymisvuosi ja enintään palveluksen päättymisvuotta edeltäneet yhdeksän vuotta.

Valintavuosista ajalta ennen lain voimaantuloa otetaan eläkepalkan laskentaan mukaan ne kalenterivuodet ja niitä vastaavat ansiot, joiden perusteella eläkepalkka olisi laskettu ennen lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten mukaan. Jos valintavuosiin sisäl-

tyy neljä vuotta ajalta ennen lain voimaantuloa, otetaan eläkepalkan laskentaan mukaan niistä ansioiltaan kaksi keskimmäistä kalenterivuotta ja niitä vastaavat ansiot. Jos valintavuosiin sisältyy kolme vuotta ajalta ennen lain voimaantuloa, otetaan niistä eläkepalkan laskentaan ansiotasoltaan kaksi parasta kalenterivuotta ja niitä vastaavat ansiot. Jos valintavuosiin sisältyy kaksi vuotta ennen lain voimaantuloa, otetaan nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat ansiot mukaan eläkepalkan laskentaan. Jos valintavuosiin sisältyy vain yksi vuosi ajalta ennen lain voimaantuloa, otetaan tämä vuosi ja sen ansiot mukaan eläkepalkan laskentaan.

Tämän lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua valintavuosien työansioden keskimäärää laskettaessa samoin kuin ansiotasoltaan huonoja vuosia pois jätettäessä ei oteta huomioon vuotta 1996 edeltäviä valintavuosia.

Eläkepalkka voidaan laskea kokonaan uusien säännösten mukaisena ensimmäisen keran vuoden 2005 lopussa päätyvissä palveluksissa.

Sotilaseläkejärjestelmän piirissä olevilla edunsaajilla on lyhyempi työura kuin muilla valtion eläkejärjestelmän piirissä olevilla edunsaajilla ja lisäksi heidän uransa on loppua kohden voimakkaasti nouseva. Siksi eläkepalkan laskentatavan muutos vaikuttaisi tämän ryhmän eläkkeiden määrään enemmän kuin muihin VEL:n piiriin kuuluvilla. Jotta ongelmaa ehditään korjata, ehdotetaan lain voimaantulosäännöksen 5 momentissa, että sotilaseläkejärjestelmän piiriin kuuluvilla eläkepalkan laskenta-aika nousee seitsemään vuoteen saakka kuten muilla VEL:n piiriin kuuluvilla ja sen jälkeen muutaman vuoden jäädytyksen jälkeen nostettaisiin asteittain kymmeneksi vuodeksi siten, että vuonna 2010 päätyvissä palveluksissa sotilaseläkejärjestelmän piirissä olevia koskisivat samat eläkepalkan laskentasäännöt kuin muita VEL:n piiriin kuuluvia.

Kuten muutkin eläkepalkkaa koskevat säännökset, myös 7 c §:n harkinnanvaraista palkkaa koskeva säännös koskisi palveluksia, jotka päättyvät lain voimaantulon jälkeen. Aikaisemmin päätyneisiin palveluksiin sovellettaisiin harkinnanvaraisen palkan käyttämisen ehdoksi oikeuskäytännössä vaikiintunutta kolmea prosenttia. Tätä prosenttimäärää ehdotetaan korotettavaksi 20 prosenttiin asteittain riippuen siitä, milloin eläketapahtuma sattuu.

Jos eläketapahtuma sattuu vuonna 1996

tulee ansioiden alenemisen vaikutus eläketurvaan olla edelleen kolme prosenttia. Tämä raja nousisi asteittain siten, että niissä eläketapahtumissa, jotka sattuvat vuonna 2001 tai sen jälkeen, ansioiden alentumisen vaikutus eläketurvaan tulee olla vähintään 20 prosenttia.

Vuoden 1995 jälkeen päättyneissä palveluksissa eläkepalkkaa voitaisiin tarkistaa harkinnanvaraisesti työntekijäin eläkelain tavoin myös niin sanottuihin vapaakirjoihin.

Kuntoutustukea ja kuntoutustuen ja työkyvyttömyyseläkkeen korotusta koskevia 9 ja 18 f §:n säännöksiä sovellettaisiin työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeeseen lisättävää kuntoutuskorotusta koskevaa 18 f §:n 2 momenttia sovellettaisiin lain voimaantullessa jatkuviin joko määräaikaisiin tai toistaiseksi myönnettäviin työkyvyttömyyseläkkeisiin, jos 18 b §:n mukainen kuntoutuspäätös annetaan lain ollessa voimassa.

Valtion eläkelain 1 §:n 1 momentissa säädetään eläke-etuuksien lisäksi oikeudesta muuhun etuuteen, jolla tarkoitetaan 1 päivänä lokakuuta 1991 voimaan tulleita kuntoutusetuuksia. Erillislaeista, kuten esimerkiksi peruskoululaista (476/83) puuttuu vastaava säännös. Tästä syystä valtion eläkelain mukaiset kuntoutusetuudet eivät ole koskeneet muun muassa peruskoulun viranhaltijoita ja tuntiopettajia. Tarkoituksenmukaista on kuitenkin, että kaikilla valtion eläketurvan piiriin kuuluvilla on oikeus samoihin etuuksiin. Myös kuntoutusetuudet ehdotetaan säädettäväksi koskemaan kaikkia niitä edunsaajia, joille on erillislaeissa säädetty oikeus valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen. Tästä ehdotetaan säädettäväksi voimaantulosäännöksen 8 momentissa.

Lain 10 §:n 4 momenttia ja 5 a §:ää ehdotetaan sovellettavaksi sellaiseen eläkkeeseen, jonka perusteena oleva eläketapahtuma sattuu lain tultua voimaan.

Ennen vuotta 1943 syntyneeseen edunsaajaan sovellettaisiin kuitenkin edelleen eläkkeen karttumista koskevaa 10 §:ää sellaisena kuin se on voimassa lain voimaan tullessa, jos hänellä tällöin on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen päivärahaan. Säännöstä sovellet-

taessa edunsaajalla katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1996. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettaisi edunsaajaan, jos hänellä on lain voimaan tullessa oikeus päivärahaan 31 päivän lokakuuta 1995 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ja jos hän 29 helmikuuta 1996 mennessä uudelleen aloittaa työnteon sen työnantajan lukuun, jonka palveluksesta hänet oli lomautettu. Näin ollen tulevan ajan karttumisprosentin muutoksesta aiheutuvaa eläkkeen pienennystä ei aiheutuisi henkilölle, joka on jo joutunut työttömäksi tai lomautettu toistaiseksi.

Karttumista koskevaa 10 §:ää sovellettaisiin edelleen sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa myös silloin, kun lasketaan eläkkeen määrää 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua aikaisemman täysitehoisen eläkkeen jatkumisajalta. Edellytyksenä on, että aikaisempi eläke on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Lain 12 §:n yhteensovittussääntöä sovellettaisiin sellaiseen eläkkeeseen, joka alkaa lain voimaantulon jälkeen. Pykälää sovellettaisiin myös silloin, kun 13 §:n mukainen uudelleen yhteensovituksen peruste on syntynyt tämän lain voimassaollessa. Uudelleen yhteensovitus voidaan tehdä aina, kun eläkkeen määrä muuttuu muutoin kuin indeksitarkistuksen johdosta.

Indeksitarkistusta koskevaa 16 §:ää sovellettaisiin lain voimaantulosta. Sitä sovellettaisiin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa ja eläkkeen määrää ei voida tarkistaa tämän pykälän mukaisilla indeksiluvuilla ajalta ennen lain voimaantuloa. Jos edunsaaja on täyttänyt tai edunjäittäjä olisi täyttänyt 65 vuotta ennen lain voimaantuloa, eläkkeeseen TEL:n 9 §:n 2 momentin toisen virkkeen mukaista indeksilukua lain voimaantulosta alkaen.

Lailla kumottavaa 18 d §:n 2 momenttia ehdotetaan sovellettavaksi edelleen kuntoutukseen, jota koskeva päätös on annettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtion eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 12 §:n 4 ja 5 momentti ja 18 d §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 4 ja 5 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1528/93) ja 18 d §:n 2 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (618/91),

muutetaan 1 §:n 8 ja 9 momentti, 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 5 §:n 8 momentti, 5 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 §, 9 §:n 1 momentin a ja b kohta sekä 2 momentti, 10 §:n 7 ja 8 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 4 momentti, 15 §:n 5 momentti, 15 a §:n 6 momentti, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti, 18 c §:n 1 ja 2 momentti sekä 18 e §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 8 ja 9 momentti, 5 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 §:n 1 sekä 3-10 momentti, 9 §:n 1 momentin a ja b kohta, 10 §:n 7 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentti sekä 15 §:n 5 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa, 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 9 §:n 2 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), 2 §:n 3 momentti 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (21/89), 5 §:n 8 momentti, 15 a §:n 6 momentti, 18 c §:n 1 ja 2 momentti ja 18 e §:n 1 momentti mainitussa 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa, 7 §:n 2 momentti 16 päivänä tammikuuta 1987 annetussa laissa (8/87), 10 §:n 8 momentti 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetussa laissa (638/94), 14 §:n 2 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (229/91), 14 §:n 4 momentti 9 päivänä elokuuta 1985 annetussa laissa (696/85) ja 16 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (664/76), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 3 päivänä helmikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, lakiin uusi 7 a - 7 e §, 9 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 10 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla (851/71) sekä mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 sekä 30 päivänä joulukuuta 1993 annetuilla laeilla, uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, 10 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989, 30 päivänä joulukuuta 1993 ja 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetuilla laeilla sekä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1600/92), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4-8 momentti siirtyvät 5-9 momentiksi, 15 a §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 19 päivänä huhtikuuta 1985 annetulla lailla (326/85) sekä mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 ja 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 8 momentti, 18 b §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla, uusi 4 momentti, sekä lakiin uusi 18 f § seuraavasti:

1 §

Palvelus, joka on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana edunsaaja on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään eläkkeen laskemista varten teknisesti sanotun vuoden lopussa. Jollei palvelus ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Palvelusta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka päättymisestä on kaksi täyttä kalenterivuotta

edunsaajan eläkeikään tai sitä alempaan eroamisikään. Edunsaajan jatkaessa työntekoaan, hänen katsotaan olevan uudessa palveluksessa. Palvelusta ei kuitenkaan katkaista, jos edunsaajan palkka on katkaisun jälkeisessä palveluksessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen palveluksen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 c §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 5-8 momentissa säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena työn-

tekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä tämän lain 9 §:n 5 momenttia sovellettaessa.

2 §

Tämä laki ei koske

4) palvelusta, jossa edunsaajan työansio palveluksesta on keskimäärin alle 90 markkaa kuukaudessa;

Tätä lakia sovellettaessa katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti vähintään yhden kuukauden myös silloin, kun edunsaaja on ollut vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena alle kuukauden jatkuneissa palveluksissa edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja edunsaaja on ollut työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa.

3 §

Jos eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertämiseksi on oikeustoillemme annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on eläketurvan olemassaoloa tai eläkemaksujen maksuvelvollisuutta ratkaistaessa meneteltävä asian todellisen luonteen ja tarkoituksen mukaisesti. Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko edunsaajaan sovellettava tätä lakia, ratkaisee asian asianomaisen työnantajan tai edunsaajan hakemuksesta valtiokonttori. Valtiokonttori ratkaisee myös asian tilanteesta, jossa voidaan epäillä kysymyksessä olevan eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertäminen. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään.

5 §

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksissa valtion edun vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen muussakin kuin 1 ja 5 momentissa mainitussa palveluksessa tai tehtävässä.

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä

on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (tuleva aika). Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on ollut työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa, Suomessa järjestetyn työeläketurvan piiriin kuuluvassa ansiotyössä. Edellä tarkoitettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta edunsaaja on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa (662/85) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua markkamäärän suuruiset.

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

3) aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut palkattomasti keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin yhden vuoden tai edunsaaja on palkattoman keskeytyksen aikana ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuna tai vastaavan ulkomaisen eläketurvan piiriin kuuluvassa työssä; keskeytysaika luetaan kuitenkin tällöinkin eläkeajaksi, jos palkattomuuden syynä on ollut:

a) 5 a §:ää soveltaen myönnetyn työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen suorittaminen; tai

b) sairausvakuutuslain 21 ja 23 §:ään perustuen myönnetty virkavapaus tai loma siltä osin kuin sairausvakuutuslain mukaan tuleva äitiys- erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainloma kohdistuu siihen tai virkavapaus, jonka aikana edunsaaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista

kuntoutusrahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, valtiokonttorin ohjeisiin perustuvaa varhaiskuntoutuksen kuntoutusrahaa taikka ansionmenetyskorvausta tapatumavaakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä; eikä

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (eläkepalkka) määrätään kustakin palveluksesta erikseen. Eläkepalkka lasketaan palveluksen päättymisvuotta edeltäneiden enintään 10 viimeisen kalenterivuoden työansioista (valintavuodet). Palveluksen päättymisvuosi otetaan kuitenkin yhtenä valintavuotena huomioon, jos palvelus on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana tai koko päättymisvuoden. Eläkepalkkaa laskettaessa valintavuosien työansiot tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja vastaavat ansiot, joina vuosina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioiden keskimäärästä. Vuosia, jotka näin jätetään huomioon ottamatta voi kuitenkin olla enintään kolmannes valintavuosista.

Eläkepalkka on edellä sanotulla tavalla huomioon otettujen kalenterivuosien työansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta edunsaajalla on ollut oikeus saada 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä pykälää sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 a §

Eläkepalkkaa laskettaessa kunkin valintavuoden työansioista vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaksuprosenttia.

Työansiota ei kuitenkaan vähennetä edunsaajan eläkemaksun vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannelta

vuosineljänneksestä sanotun työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vähennys tehdään käyttämällä työntekijäin eläkelain 7 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kerrointa.

7 b §

Jos 7 §:ssä tarkoitettuihin kalenterivuosiin sisältyy työsopimuslain (320/70) 34 §:ssä tai valtion virkamiesasetuksen (971/94) 23 ja 24 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisiääitiys-, äitiys- tai vanhempainlomaa taikka hoitovapaata, eläkepalkka lasketaan 7 §:stä poiketen siten, että kalenterivuosi otetaan huomioon enintään kymmenen viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettua palkatonta aikaa sisältyy palveluksen kaikkiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly palveluksen kymmeneen viimeiseen kalenterivuteen, eläkepalkkana pidetään sitä palveluksessaoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen palveluksen päättymistä.

Eläkepalkka määrätään 7 tai 7 c §:n edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

7 c §

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on hänen tämän lain alaisessa palveluksessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkansa samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus eläketurvaan, pidetään palveluksen eläkepalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka edunsaajalla olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt.

Jos edunsaaja esittää riittäväksi katsottavan selvityksen, noudatetaan 1 momentin säännöstä, vaikka poikkeuksellinen syy olisi il-

maantunut aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa.

Jos tulee selvitettyksi, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa.

Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään palveluksen päättämistä työajassa tapahtuneen muutoksen johdosta, katsotaan sanotun palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä pykälää sovellettaessa.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;

2) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia; eikä

3) palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

7 e §

Lakkautuspalkalle asetetun edunsaajan eläkepalkka määrätään 7 - 7 d §:n mukaisesti muutoin, paitsi että se määrätään enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, joina palvelus on jatkunut lakkautuspalkalle asettamiseen saakka, kuitenkin siten, että eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään palveluksen päättymiseen saakka, jos eläke täten laskettuna on suurempi.

9 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että palvelus on jatkunut yhdenjaksoisena vähintään yhden kuukauden, ja että edunsaajan sairauden, vian tai vamman johdosta

a) palveluksen kestäessä on käynyt kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työ-

kyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna;

b) palveluksen kestäessä on käynyt sillä tavoin työkyvyttömäksi, että hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida alentuneen vähintään 2/5:lla yhtä pitkäksi ajaksi kuin a kohdassa säädetään; tai

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 3 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään 1 momentin d kohtaa soveltaen, se myönnetään joko täytenä eläkkeenä tai osaeläkkeenä taikka yksilöllisenä varhaiseläkkeenä sen mukaan kuin sen perusteena oleva eläke on myönnetty.

Kuntoutustuki myönnetään edunsaajan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötä työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustukea myönnettäessä on varmistettava, että edunsaajalle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle edunsaajalle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää. Mitä muualla laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 momentissa ja 9 b §:ssä mainitut osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

10 §

Siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika tai 5 §:n 4 momentin perusteella aika, jolta edunsaaja on saanut täysitehoista eläkettä, eläkkeen määrä on kuitenkin 1/10 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta ja 1/15 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä

on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Jos edunsaajalla 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä valtion palvelukseen ulkomailla otettuna työntekijänä toimimisen perusteella on oikeus myös sellaiseen ulkomailta tulevaan eläkkeeseen tai sitä vastaavaan etuuteen, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

2) valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke, jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Edellä 8 momentin 2 kohdassa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

10 a §

Muuta kuin osa-aikeeläkettä korotetaan työeläkelisillä, jos edunsaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1 - 3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaista soveltua työttömyyspäivärahaa saaneen edunsaajan työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivien lukumäärää. Samoin menettelyä, jos muuta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu muutoin kuin täyttä päivärahaa vastaavana.

12 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulle vanhalle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin

työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Sellaisen vanhan edunsaajan osalta, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään viittä vuotta, yhteensovitusraja on 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edunsaajien eläkettä yhteensovitettaessa käytetään kuitenkin sanottu 60 prosentin sijasta seuraavan taulukon mukaista prosenttimäärää, joka määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeaikaa vähintään	Prosenttia
30 vuotta	66
25 vuotta	65
20 vuotta	64
15 vuotta	63
10 vuotta	62
5 vuotta	61.

14 §

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaaja on esittänyt valtiokonttorille vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on valittamalla haettu muutosta, voi valtion eläkelautakunta tai vakuutusosasto määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen edunsaajan olosuhteissa.

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

15 §

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin 2,50 markkaa kuukaudessa, voidaan eläke maksaa kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön työntekijäin eläkelain 19 b §:n soveltamista varten vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen siitä palveluksesta, johon kertasuoritusta vastaava eläke on perustunut. Jos määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Edellä sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen soveltamista varten.

15 a §

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Jos edunsaajalla on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta, se otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrättäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritus aikaan saakka.

16 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja 13 §:ää sovellettaessa niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

18 §

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksattavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, ennen kuin on saavuttanut eläkeiän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään ja kustannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- ja hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta.

18 b §

Sellaisessa 1 momentissa tarkoitettussa työhönvalmennuksessa, jossa kuntoutukseen osallistuva ei ole palvelussuhteessa työhönvalmennuksen järjestäjään, sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammatitaudista suoritetaan kuntoutettavalle korvaus valtion varoista soveltuvien osin samojen perusteiden mukaan kuin tapaturvavakuutuslaissa (608/4-8) säädetään työtapaturmasta. Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tämän momentin nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena valtiokonttori.

18 c §

Muulla kuin työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetulla edunsaajalla on oikeus kuntoutusrahaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on estynyt tekemästä ansiotyötä 18 b §:ssä tarkoitetun kuntoutuksen johdosta.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Tällöin kuntoutusrahaa maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin syyn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole kuntoutuksen etenemisen turvaamiseksi perusteltua.

18 e §

Kuntoutusrahasta ja sitä koskevasta päätöksenteosta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty eläkepäätöksestä, sitä koskevasta muutoksenhakumenettelystä, eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta sekä eläkkeen maksamisesta ja takaisinperinnästä. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea päätökseen, joka koskee oikeutta 18 b §:n mukaiseen kuntoutukseen tai 18 c §:n 2 momentin mukaiseen kuntoutusrahaan, eikä päätökseen, joka koskee 18 c §:n 3 momentin ja 18 d §:n 3 momentin mukaista harjannanvaraista kuntoutusavustusta.

18 f §

Jos edunsaajalle eläkelaitoksen päätöksen perusteella 18 b §:n 1 momentin mukaisesti tehdään kuntoutustutkimuksia taikka annetaan työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta tai työhönvalmennusta tai lääkinnällistä kuntoutusta, kuntoutustukeen maksetaan kuntoutuskorotus. Korotus maksetaan myös, jos vastaavan päätöksen on antanut jokin muu työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä kuntoutustukena maksava eläkelaitos.

Kuntoutuskorotus maksetaan niin ikään, jos 1 momentissa tarkoitettu päätös koskee edunsaajaa, joka saa työkyvyttömyyseläkettä muuna kuin kuntoutustukena.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen 11 tai 12 §:n mukaisesti yhteensovitutetusta määrästä. Se maksetaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden ajan kuntoutus kestää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Tämän lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan markkamäärä vastaa työntekijäin eläkelain 9 §:n tarkoittamaa indeksilukua vuodelle 1966.

Lain 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan palkattomaan keskeytykseen, joka alkaa lain tultua voimaan. Ennen lain voimaantuloa alkanutta keskeytysaikaa ei oteta huomioon eläkepalkkaa laskettaessa.

Lain 7, 7 a, 7 b, 7 d ja 7 e §:ää sovelletaan palvelukseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Siltä osin kuin lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosisia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot soveltaen 7 §:n 1

momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupseerin virkatutkinto, taikka värväty, sotilasammattihenkilön, rajavartijan tai merivartijan tehtävissä palvelevan edunsaajan eläkepalkka lasketaan lain 7 §:stä poiketen enintään seitsemän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2008 ja enintään yhdeksän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.

Lain 7 c §:ää sovelletaan sellaiseen palvelukseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen, kuitenkin siten muutettuna, että eläketapahtumavuodesta riippuen prosenttiluvun 20 asemesta käytetään seuraavia prosenttilukuja:

Eläketapahtumavuosi 20 %:n asemesta

1996	3
1997	6
1998	9
1999	12
2000	16

Lain 9 §:n 2-3 momenttia ja 18 f §:ää sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Lain 18 f §:n 2 momenttia sovelletaan lisäksi lain voimaantullessa jatkuvaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos 18 b §:n mukainen päätös annetaan lain ollessa voimassa.

Edunsaajalla, jonka oikeudesta valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen on erikseen muussa laissa säädetty, on oikeus myös valtion eläkelain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muuhun etuuteen.

Lain 10 §:n 4 momenttia ja 5 a §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Ennen vuotta 1943 syntyneeseen edunsaajaan, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan kuitenkin edelleen valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momenttia sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa. Ennen vuotta 1940

syntyneeseen edunsaajaan sovelletaan tällöin kuitenkin valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 1994. Säännöstä sovellettaessa edunsaajalla katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1996. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta edunsaajaan, jos hänellä on oikeus päivärahaan 31 päivän lokakuuta 1995 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ja jos hän 29 päivänä helmikuuta 1996 mennessä uudelleen aloittaa työnteon sen työnantajan lukuun, jonka palveluksesta hänet oli lomautettu.

Sen estämättä mitä edellä 9 momentissa säädetään, sovelletaan lain 10 §:n 1 ja 3 momenttia, sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän lain voimaantullessa ja ennen vuotta 1940 syntyneeseen edunsaajaan valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 1994, laskettaessa eläkkeen määrää valtion eläkelain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettulta työkyvyttömyyseläkkeen jatkumisajalta, jos aikaisempi eläke on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Ennen lain voimaantuloa tapahtuneeseen palvelukseen sovelletaan 10 §:n 8 momenttia sellaisena kuin se oli lain voimaantulon hetkellä.

Tämän lain 12 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen. Lakia sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa 13 §:n mukaisen uudelleen yhteensovituksen peruste on syntynyt tämän lain voimassa ollessa. Yhteensovitusraja on kuitenkin lain 12 §:n 1 momentista poiketen 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta, jos edunsaaja on syntynyt ennen vuotta 1940 ja hänen eläkkeensä määräytyy 31 päivänä joulukuuta 1994 voimassa olleen valtion eläkelain 10 §:n 2 momentin mukaisesti.

Tällä lailla kumottua 12 §:n 4 ja 5 momenttia sovelletaan edunsaajan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun asti eläkeisiin, joiden perusteena oleva eläketahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 15 a §:n 8 momenttia sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketahtuma sattuu tämän lain voimaantultua.

Lain 16 §:ää sovelletaan eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassaoloajalta.

Tällä lailla kumottua 18 d §:n 2 momenttia sovelletaan edelleen kuntoutukseen, jota koskeva päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

valtion perhe-eläkelain 9 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 9 §:n 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 2 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (231/91) ja 11 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (665/76), seuraavasti:

9 §

Perhe-eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päiväältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulu-
nut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaajat ovat esittäneet valtiokontto-
rille vaatimuksensa sekä perhe-eläkkeen pe-
rustetta ja määrää koskevan sellaisen selvi-
tyksen kuin heiltä kohtuudella voidaan vaa-
tia ottaen huomioon myös valtiokonttorin
mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman pää-
töksen perusteella myöhemmin suoritettavale
perhe-eläke-erälle korotus kuitenkin laske-
taan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin an-
tamaan päätökseen on haettu muutosta valit-
tamalla, voi valtion eläkelautakunta tai va-
kuutusosoikeus määrätä, että korotus lasketaan

myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokont-
tori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtu-
neen oleellisen muutoksen jonkun edunsa-
ajan olosuhteissa.

11 §

Edunjättäjän eläkkeen perusteena oleva
palkka tarkistetaan perhe-eläkettä myönnet-
täessä ja 8 §:ää sovellettaessa niiden indek-
silukujen mukaan, joka vuosittain vahviste-
taan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista
varten.

Tämä laki tulee voimaan tammikuun 1
päivänä 1996. Lain 11 §:ää sovelletaan
eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassa-
oloajalta.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Arja Aho*

1.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain (280/66) 12 §:n 4 ja 5 momentti ja 18 d §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 4 ja 5 momentti 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1528/93) ja 18 d §:n 2 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (618/91),

muutetaan 1 §:n 8 ja 9 momentti, 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 5 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 §, 9 §:n 1 momentin a ja b kohta sekä 2 momentti, 10 §:n 7 ja 8 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 2 ja 4 momentti, 15 §:n 5 momentti, 15 a §:n 6 momentti, 16 §:n 1 momentti, 18 §:n 1 momentti, 18 c §:n 1 ja 2 momentti sekä 18 e §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 8 ja 9 momentti, 5 a §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentin 3 kohta, 7 §:n 1 sekä 3-10 momentti, 9 §:n 1 momentin a ja b kohta, 10 §:n 7 momentti, 10 a §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentti sekä 15 §:n 5 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa, 2 §:n 1 momentin 4 kohta ja 9 §:n 2 momentti 3 päivänä helmikuuta 1989 annetussa laissa (103/89), 2 §:n 3 momentti 13 päivänä tammikuuta 1989 annetussa laissa (21/89), 7 §:n 2 momentti 16 päivänä tammikuuta 1987 annetussa laissa (8/87), 10 §:n 8 momentti 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetussa laissa (638/94), 14 §:n 2 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (229/91), 14 §:n 4 momentti 9 päivänä elokuuta 1985 annetussa laissa (696/85), 15 a §:n 6 momentti, 18 c §:n 1 ja 2 momentti ja 18 e §:n 1 momentti mainitussa 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa ja 16 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (664/76), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 3 päivänä helmikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, lakiin uusi 7 a - 7 e §, 9 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 10 päivänä joulukuuta 1971 annetulla lailla (851/71) sekä mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 sekä 30 päivänä joulukuuta 1993 annetuilla laeilla, uusi 3 ja 4 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, 10 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989, 30 päivänä joulukuuta 1993 ja 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetuilla laeilla sekä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetulla lailla (1600/92), uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4-8 momentti siirtyvät 5-9 momentiksi, 15 a §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 19 päivänä huhtikuuta 1985 annetulla lailla (326/85) sekä mainituilla 3 päivänä helmikuuta 1989 ja 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetuilla laeilla, uusi 8 momentti ja 18 b §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainitulla 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla lailla, uusi 4 momentti, seuraavasti:

1 §

Palvelus, joka on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana edunsaaja on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään eläkkeen laskemista varten teknisesti sanotun vuoden lopussa. Jollei palvelus ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Palvelusta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka päättymisestä on kaksi täyttä kalenterivuotta edunsaajan eläkeikään tai sitä alempaan eromaisikään. Edunsaajan jatkaessa työnteekoaan, hänen katsotaan olevan uudessa palveluksessa. Palvelusta ei kuitenkaan katkaista, jos edunsaajan palkka on katkaisun jälkeisessä palveluksessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen palveluksen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 §:n 2 momentin soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 5-8 momentissa säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä tämän lain 9 §:n 4 momenttia sovellettaessa.

2 §

Tämä laki ei koske

4) palvelusta, jossa edunsaajan työansio palveluksesta *taikka hänen ollessaan samanaikaisesti kahdessa tai useammassa palveluksessa, niistä yhteensä* on keskimäärin alle 818,24 markkaa kuukaudessa;

Tätä lakia sovellettaessa katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti vähintään yhden kuukauden myös silloin, kun edunsaaja on ollut vähintään kolmena peräkkäisenä kalenterikuukautena alle kuukauden jatku-neissa palveluksissa edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja edunsaaja on ollut työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa.

1 §

Palvelus, joka on jatkunut yhdenjaksoisesti vähintään kymmenen vuotta sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana edunsaaja on täyttänyt 54 vuoden iän, päätetään eläkkeen laskemista varten teknisesti sanotun vuoden lopussa. Jollei palvelus ole edellä mainittuna ajankohtana jatkunut kymmentä vuotta, se päätetään sen vuoden lopussa, jona kymmenen vuotta täyttyy. Palvelusta ei kuitenkaan päätetä enää sen vuoden jälkeen, jonka päättymisestä on kaksi täyttä kalenterivuotta edunsaajan eläkeikään tai sitä alempaan eromaisikään. Edunsaajan jatkaessa työnteekoaan, hänen katsotaan olevan uudessa palveluksessa. Palvelusta ei kuitenkaan katkaista, jos edunsaajan palkka on katkaisun jälkeisessä palveluksessa alentunut sellaisen poikkeuksellisen syyn johdosta, joka on ilmaantunut ennen palveluksen tässä momentissa tarkoitettua päättämistä, ja jos 7 c §:n soveltamisen edellytykset tällöin täyttyvät.

Sen estämättä, mitä 5-8 momentissa säädetään palveluksen päättymisestä, katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisena työntekijäin eläkelain 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua vuoden aikaa laskettaessa sekä tämän lain 9 §:n 5 momenttia sovellettaessa.

2 §

Tämä laki ei koske

4) palvelusta, jossa edunsaajan työansio palveluksesta on keskimäärin alle 90 markkaa kuukaudessa;

Tätä lakia sovellettaessa katsotaan palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti vähintään yhden kuukauden myös silloin, kun edunsaaja on ollut vähintään kahtena peräkkäisenä kalenterikuukautena alle kuukauden jatku-neissa palveluksissa edellyttäen, että työansio kunakin kalenterikuukautena nousee ainakin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun markkamäärään ja edunsaaja on ollut työssä vähintään 20 tuntia kalenterikuukaudessa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Jos eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertämiseksi on oikeustoimelle annettu sellainen sisältö, joka ei vastaa asian todellista luonnetta tai tarkoitusta, on eläketurvan olemassaoloa tai eläkemaksujen maksuvelvollisuutta ratkaistaessa meneteltävä asian todellisen luonteen ja tarkoituksen mukaisesti. Jos syntyy epäselvyyttä siitä, onko edunsaajaan sovellettava tätä lakia, ratkaisee asian asianomaisen työnantajan tai edunsaajan hakemuksesta valtiokonttori. Valtiokonttori ratkaisee myös asian tilanteessa, jossa voidaan epäillä kysymyksessä olevan eläketurvan syntymisen tai eläkemaksujen maksuvelvollisuuden kiertäminen. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään.

5 §

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksissa valtion edun vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen muussakin kuin 1 ja 5 momentissa mainitussa palveluksessa tai tehtävässä. *Samoin se voi erityisesti syystä päättää, että työkyvyttömyys- tai työttömyyseläke määrätään 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.*

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (tuleva aika).

5 §

Valtiovarainministeriö voi yksittäistapauksissa valtion edun vaatiessa määrätä, että eläkeajaksi luetaan kokonaan tai osaksi aika 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen muussakin kuin 1 ja 5 momentissa mainitussa palveluksessa tai tehtävässä.

5 a §

Jos työkyvyttömyys tai työttömyys on alkanut ennen kuin palveluksen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan tämän palveluksen perusteella myönnettävää työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi myös työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisen ja eläkeiän tai tätä alemman eroamisiän välinen aika (tuleva aika). *Edellytyksenä on kuitenkin, että edunsaaja on ollut työkyvyttömyyden tai työttömyyden alkamisvuoden ja sitä välittömästi edeltäneiden kymmenen kalenterivuoden aikana vähintään 12 kuukautta työntekejänä eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettuun peruseläkkeeseen oikeuttavassa, Suomessa järjestetyn työeläketurvan piiriin kuuluvassa ansiotyössä. Edellä tarkoi-*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tettua 12 kuukauden aikaa laskettaessa katsotaan eläkkeeseen oikeuttavaksi sellainen kalenterikuukausi, jolta edunsaaja on saanut lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaisissa tarkoitettuja ansioita edellyttäen kuitenkin, että ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään yhtä suuret kuin lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu markkamäärä. Kalenterikuukausi, jolta työntekijä on saanut eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaisissa (662/85) tarkoitettuja ansioita, otetaan vastaavasti huomioon, jos ansiot koko kalenterivuodelta ovat vähintään sanotun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun markkamäärän suuruiset.

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

3) aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin 30 päivää, ellei siltä ajalta ole suoritettu palkkaa eikä palkattomuuden syynä ole ollut:

a) kansanedustajan tehtävä tai julkinen tehtävä, josta ei ole lupa kieltäytyä, taikka valtioneuvoston jäsenyys;

b) asevelvollisuuden suorittaminen asevelvollisuuslain nojalla;

6 §

Eläkeajaksi ei kuitenkaan lueta:

3) aikaa, jonka työ tai virantoimitus palveluksen jatkuessa on ollut *palkattomasti* keskeytyneenä yhdenjaksoisesti enemmän kuin yhden vuoden tai edunsaaja on palkattoman keskeytyksen aikana ollut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettun tai vastaavan ulkomaisen eläketurvan piiriin kuuluvassa työssä; keskeytysaika luetaan kuitenkin tällöinkin eläkeajaksi, jos palkattomuuden syynä on ollut:

a) 5 a §:ää soveltaen myönnetyn työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen suorittaminen; tai

b) sairausvakuutuslain 21 ja 23 §:ään perustuen myönnetty virkavapaus tai loma siltä osin kuin sairausvakuutuslain mukaan tuleva äitiys- erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainloma kohdistuu siihen tai virkavapaus, jonka aikana edunsaaja saa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa, kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, valtiokonttorin ohjeisiin perustuvaa varhaiskuntoutuksen kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapatumavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella, ei kuitenkaan, jos kuntoutusrahaa on maksettu eläkkeen lisänä; eikä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin palvelussuhteesta erikseen laskemalla enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta ennen palveluksen päättymistä jäljempänä sanotulla tavalla valittujen kahden kalenterivuoden aikana palveluksesta saatujen 16 §:n mukaisesti tarkistettujen yhteenlaskettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohden. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä momenttia sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi. Jos palvelus on jatkunut useamman kuin kahden kalenterivuoden aikana, palveluksen alkamisvuotta ei oteta huomioon, ellei palvelus sanottuna kalenterivuotena ole jatkunut vähintään kuutta kuukautta. Jos näin on valittavina kolme kalenterivuotta, jätetään niistä huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on pienin, ja jos valittavina on neljä kalenterivuotta, jätetään myös huomioon ottamatta se vuosi, jona työansioiden keskimäärä kuukautta kohden on suurin. Jos palvelus on jatkunut vain yhden kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena olevana palkkana käytetään työansioiden keskimäärää kuukautta kohden. Jos palvelus on jatkunut useamman kuin neljän kalenterivuoden aikana, eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään edellä sanotuin tavoin palvelussuhteen päättymistä edeltäneiden neljän kalenterivuoden aikana saaduista työansioista. Jos palvelus on päätynyt kalenterivuoden lopussa, otetaan kuitenkin päättymisvuosi huomioon. Milloin kysymys on työkyvyttömyyseläkkeestä, palveluksen katsotaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa päättyneen 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun työkyvyttömyyden alkamista edeltäneen kalenterikuukauden lopussa.

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta selvitetään, että hänen viimeisestä tämän lain tarkoittamasta palveluksesta saamansa työansio poikkeuksellisesta syystä on ollut alhaisempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu työansionsa on ollut samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa työansiota on voitu pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on olennainen vaikutus hänen

7 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka (eläkepalkka) määrätään kustakin palveluksesta erikseen. Eläkepalkka lasketaan palveluksen päättymisvuotta edeltäneiden enintään 10 viimeisen kalenterivuoden työansioista (valintavuodet). Palveluksen päättymisvuosi otetaan kuitenkin yhtenä valintavuotena huomioon, jos palvelus on jatkunut enintään kolmen kalenterivuoden aikana tai koko päättymisvuoden. Eläkepalkkaa laskettaessa valintavuosien työansiot tarkistetaan 16 §:n mukaisesti.

Eläkepalkkaa laskettaessa jätetään huomioon ottamatta sellaiset valintavuodet ja vastaavat ansiot, joina vuosina ansioiden keskimäärä on vähemmän kuin 50 prosenttia kaikkien valintavuosien työansioiden keskimäärästä. Vuosia, jotka näin jätetään huomioon ottamatta voi kuitenkin olla enintään kolmannes valintavuosista.

Eläkepalkka on edellä sanotulla tavalla huomioon otettujen kalenterivuosien työansioiden keskimäärä kuukautta kohden.

Eläkepalkkaa laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta edunsaajalla on ollut oikeus saada 5 b §:n 2 momentissa tarkoitettua täysitehoista eläkettä. Jos palvelus on päätetty 1 §:n 8 momentin nojalla, katsotaan sen kuitenkin tätä pykälää sovellettaessa jatkuneen yhdenjaksoisesti, jos eläkkeen määrä siten laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

eläketurvaansa, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä keskimääräistä palveluksesta saatua työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Sama on laki myös muiden palvelusten osalta, jos ne ovat päättyneet eläketapahtumaa lähinnä edeltäneiden 360 päivän aikana. Tällöin kuitenkin jätetään huomioon ottamatta sellaiset päivät, joilta edunsaaja on saanut työttömyysturvalain mukaista päivärahaa, kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Jos selvitetään, että palveluksesta saatu työansio poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä mainittu vakiintunut työansio, eläkkeen perusteena olevaa palkkaa voidaan samalla tavoin alentaa. Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa on säädetty, katsotaan tätä momenttia sovellettaessa palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pidätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta, 10 momentissa tarkoitettulle edunsaajalle suoritettua ((ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä)) mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia, ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittua paikalliskorotusta ja mainittuja korvauksia eikä palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina. Kunkin kalenterivuoden työansiosta vähennetään tätä pykälää sovellettaessa määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaksuprosenttia.

Edellä 3 momentissa tarkoitettua työansiota ei kuitenkaan vähennetä siinä tarkoitettun eläkemaksun vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannesta vuosineljänneksestä kyseisen työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolman-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

teen vuosineljännekseen. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Edellä 3 ja 4 momentissa tarkoitettu vähennys tehdään käyttämällä työntekijäin eläkelain 7 §:n 7 momentissa tarkoitettua kerointa.

Jos edunsaaja on virassa, jossa hän saa osan työansioistaan maksuvelvollisilta perimään maksuina tai lunastuksina ja joka sen johdosta on alemmassa palkkausluokassa kuin mihin se laatunsa perusteella tai muutoin kuuluisi, eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa näistä maksuista tai lunastuksista kertyvä työansio otetaan huomioon siten, että virka luetaan sen laatua tai muutoin sitä vastaavaan palkkausluokkaan.

Jos laissa tai asetuksessa on säädetty, että eläke on määrättävä jonkin valtion viran tai toimen palkkausluokan mukaan, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään poiketen siitä, mitä edellä 1-3 momentissa on säädetty, edunsaajalle mainitun palkkausluokan mukaisesti suoritettavaa peruspalkkaa tai sitä vastaavaa muuta palkkaa ikä-, kalliinpaikan- ja syrjäseutulisineen.

Lakkautuspalkalle asetetun edunsaajan eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään 1 momentin mukaisesti muutoin paitsi, että se määrätään enintään 4 viimeisestä kalenterivuodesta, joina palvelus on jatkunut lakkautuspalkalle asettamiseen saakka, kuitenkin siten, että eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään palveluksen päättymiseen saakka, jos eläke täten laskettuna on suurempi.

Milloin edunsaaja ulkoasiainhallinnon ((palveluksessa olevain viran tai pysyväisen toimen haltijain velvollisuudesta siirtyä toiseen virkaan tai pysyväiseen toimeen 6 päivänä heinäkuuta 1925 annetun lain (245/25))) nojalla on siirretty ylempään palkkausluokkaan kuuluvasta virasta tai toimesta alempaan palkkausluokkaan kuuluvaan virkaan tai toimeen, pidetään eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä työansiona sen palkkausluokan mukaista palkkausta, johon hänen entinen virkansa tai toimensa kuuluu, tai jos virkaa tai tointa ei enää ole, johon se laatunsa perusteella olisi kuuluva, mikäli eläke näin laskettuna on suurempi kuin määrättäessä se 1-3 momentin

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

mukaisesti.

Jos edunsaaja, joka on Suomen kansalainen, on eläkkeen perusteena olevan palkan laskenta-aikana ollut ulkomaanedustuksen viran- tai toimenhaltija, puolustusvoimista annetun asetuksen 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu viran- tai toimenhaltija, teollisuus-sihteereistä annetun lain (749/72) 1 §:ssä tarkoitettu toimenhaltija tai työvoima-avustajista annetun asetuksen (209/77) 1 §:ssä tarkoitettu toimenhaltija tai muu viran- tai toimenhaltija, jonka palkkaukseen sovelletaan ulkomaanedustuksen viran ja toimen haltijain palkkauksesta annettua lakia, lisätään eläkkeen perusteena olevaa palkkaa laskettaessa hänen 3 momentissa tarkoitettuun työansioonsa kalliinpaikanlisä, jollei se muutoin sisälly työansioon. Kalliinpaikanlisä lisätään sen suuruisena kuin se suoritettaisiin, jos edunsaajan toimipaikka olisi Helsingissä.

7 a §

Eläkepalkkaa laskettaessa kunkin valintavuoden työansiota vähennetään määrä, joka vastaa sanotulle kalenterivuodelle vahvistettua edunsaajan eläkemaxiprosenttia.

Työansiota ei kuitenkaan vähennetä edunsaajan eläkemaxin vuoksi enempää kuin sillä suhteellisella määrällä, jolla ansiotason suhteellinen nousu ylittää hintojen suhteellisen nousun vuoden 1992 kolmannesta vuosineljänneksestä sanotun työansion ansaitsemisvuotta edeltäneen kalenterivuoden kolmannen vuosineljänneksen loppuun mennessä. Kunakin vuonna vähennetään kuitenkin vähintään edelliselle kalenterivuodelle vahvistettu suhteellinen määrä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vähennys tehdään käyttämällä työntekijäin eläkelain 7 a §:n 3 momentissa tarkoitettua kerrointa.

7 b §

Jos 7 §:ssä tarkoitettuihin kalenterivuosiiin sisältyy työsopimuslain (320/70) 34 §:ssä tai valtion virkamiesasetuksen (971/94) 23 ja 24 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainlomaa taikka hoitovapaata, eläkepalkka lasketaan 7 §:stä poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään kymmenen viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa.

Jos kuitenkin 1 momentissa tarkoitettua palkatonta aikaa sisältyy palveluksen kaikkiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly palveluksen kymmeneen viimeiseen kalenterivuoteen, eläkepalkkana pidetään sitä palveluksessa-oloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotasoa ennen palveluksen päättymistä.

Eläkepalkka määrätään 7 tai 7 c §:n edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia ohjeita tämän pykälän soveltamisesta.

7 c §

Jos edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetyn, että eläkepalkka on hänen tämän lain alaisessa palveluksessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 16 §:n mukaisesti tarkistettu eläkepalkkansa samassa palveluksessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena, ja jos tällä seikalla on vähintään 20 prosentin vaikutus eläketurvaan, pidetään palveluksen eläkepalkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka edunsaajalla olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt.

Jos edunsaaja esittää riittäväksi katsottavan selvityksen, noudatetaan 1 momentin säännöstä, vaikka poikkeuksellinen syy olisi ilmaantunut aikaisemmin kuin kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa.

Jos tulee selvitetyn, että eläkepalkka on poikkeuksellisesta syystä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla korkeampi kuin vakiintunut työansio, voidaan eläkepalkkaa samalla tavoin alentaa.

Sen estämättä, mitä 1 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään palveluksen päättämisestä työajassa tapahtuneen muutoksen johdosta, katsotaan sanotun palveluksen jatkuneen yhdenjaksoisesti tätä pykälää sovellettaessa.

Valtiovarainministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän pykälän soveltamisesta.

7 d §

Eläkepalkkaa laskettaessa työansio määräytyy maksuajankohdan mukaan samoin perustein kuin veron ennakkoa tai veroa pi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

dätettäessä. Työansiona ei kuitenkaan pidetä:

1) palveluksen päättyessä maksettavaa lomakorvausta;

2) edunsaajalle suoritettua ulkomaanedustuksen virkamiesten palkkauksesta annetun lain (346/88) 2 §:ssä mainittua paikalliskorotusta ja lain 3 §:ssä mainittuja korvauksia sekä ulkomaanedustuksen virkamiehille paikallisten erikoisolosuhteiden perusteella maksettavista korvauksista annetussa asetuksessa (652/93) mainittuja paikalliskorotusta ja korvauksia; eikä

3) palkkioita komiteoissa tai toimikunnissa tehdystä työstä taikka muista tehtävistä, joita ei ole pidettävä palvelukseen kuuluvina.

7 e §

Lakkautuspalkalle asetetun edunsaajan eläkepalkka määrätään 7 - 7 d §:n mukaisesti muutoin, paitsi että se määrätään enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, joina palvelus on jatkunut lakkautuspalkalle asetamiseen saakka, kuitenkin siten, että eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään palveluksen päättymiseen saakka, jos eläke täten laskettuna on suurempi.

9 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että palvelus on jatkunut yhdenjaksoisena vähintään yhden kuukauden, ja että edunsaaja sairauden, vian tai vamman johdosta

a) palveluksen kestäessä on käynyt kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna; jos hän jatkaa työntekoa, oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen arvioidaan kuitenkin b kohdan mukaisesti;

b) on jatkaessaan työntekoa a kohdassa tarkoitettua työkyvyttömyydestä huolimatta sillä tavoin työkyvytön, että hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida alentuneen vähintään 2/5:lla yhtä pitkäksi ajaksi kuin a kohdassa säädetään; tai

9 §

Työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että palvelus on jatkunut yhdenjaksoisena vähintään yhden kuukauden, ja että edunsaajan sairauden, vian tai vamman johdosta

a) palveluksen kestäessä on käynyt kykenemättömäksi virkaansa tai työhönsä todennäköisesti vähintään vuoden ajaksi, työkyvyttömyyden alkamisesta kulunut aika mukaan luettuna;

b) palveluksen kestäessä on käynyt sillä tavoin työkyvyttömäksi, että hänen työkykynsä voidaan sairauden, vian tai vamman johdosta arvioida alentuneen vähintään 2/5:lla yhtä pitkäksi ajaksi kuin a kohdassa säädetään; tai

Työkyvyttömyyseläke myönnetään toistaiseksi tai 3 momentissa tarkoitettuna kuntoutustukena määräajaksi. Kun työkyvyttömyyseläke myönnetään 1 momentin d kohtaa soveltaen, se myönnetään joko täytenä eläk-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keenä tai osaeläkkeenä taikka yksilöllisenä varhaiseläkkeenä sen mukaan kuin sen perusteena oleva eläke on myönnetty.

Kuntoutustuki myönnetään edunsaajan kuntoutumisen edistämiseksi niin pitkäksi ajaksi kuin hänen arvioidaan olevan estynyt tekemästä ansiotyötäan työkyvyttömyyden vuoksi. Kuntoutustukea myönnettäessä on varmistettava, että edunsaajalle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Kuntoutustuki voidaan myöntää työkyvyttömälle edunsaajalle myös siksi ajaksi, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää. Mitä muualla laissa säädetään työkyvyttömyyseläkkeestä ja sen saajasta, sovelletaan kuntoutustukeen ja sen saajaan.

Edunsaajalla on oikeus saada ennakkopäätös siitä, täyttääkö hän 1 momentissa ja 9 b §:ssä mainitut osaeläkkeenä myönnettävän työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset. Päätökseen saa hakea muutosta niin kuin 23 §:ssä säädetään. Myönteinen ennakkopäätös on valtiokonttoria sitova, jos siihen perustuva eläkehakemus tehdään yhdeksän kuukauden tai työnantajan ja edunsaajan sopiman sitä pitemmän ajan kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

10 §

10 §

Siltä osin kuin eläkkeeseen oikeuttavaksi luetaan 5 a §:n 1 momentissa tarkoitettu tuleva aika tai 5 §:n 4 momentin perusteella aika, jolta edunsaaja on saanut täysitehoista eläkettä, eläkkeen määrä on kuitenkin 1/10 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 50 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta ja 1/15 prosenttia eläkeajaksi luettavalta täydeltä kuukaudesta siltä osin kuin tuleva aika koskee tai eläkettä on saatu 60 vuoden täyttämisen jälkeiseltä ajalta.

Jos edunsaajalla 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä 6 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdassa tarkoitetun toiminnan perusteella on oikeus eläkkeeseen kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöeli-

Jos edunsaajalla 5 §:n 5 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun palveluksen perusteella on oikeus eläkkeeseen myös työntekijäin eläkelain nojalla tai jos hänellä valtion palvelukseen ulkomailla otettuna työntekijänä toimimisen perusteella on oikeus myös sellaiseen ulkomailta tulevaan eläkkeeseen tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

melä tai kehitysyhteistyötehtävästä vähintään viisi vuotta kestäneen toiminnan perustella taikka jos hänellä valtion palvelukseen ulkomailla otettuna työntekijänä toimimisen perusteella on oikeus myös sellaiseen ulkomailta tulevaan eläkkeeseen tai sitä vastaavaan etuuteen, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke;

2) *kansainväliseltä järjestöltä tai yhteistyöelimeltä taikka kehitysyhteistyötehtävästä tuleva eläke siltä osin kuin se perustuu muihin kuin edunsaajalta perittyihin maksuihin ja samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja*

3) valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke, jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Edellä 7 momentin 3 kohdassa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

10 a §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos edunsaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa;

Työttömyysturvalain 18 §:ssä tarkoitettua lyhennettyä työpäivää tekevän ja saman lain 19 §:ssä tarkoitettua osa-aikatyötä vastaan ottaneen edunsaajan työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivärahojen lukumäärää.

sitä vastaavaan etuuteen, jonka kustannuksiin valtio on osallistunut, tämän lain mukaisesta eläkkeestä vähennetään:

1) työntekijäin eläkelain mukainen eläke siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke; ja

2) valtion palvelukseen ulkomailta otettuna työntekijänä toimimisen perusteella ulkomailta tuleva eläke tai sitä vastaava etuus siltä osin kuin se perustuu samaan palvelusaikaan kuin tämän lain mukainen eläke, jolloin ei oteta huomioon työntekijäin eläkelain mukaisesta eläkkeestä muiden eläkkeiden ja korvausten johdosta tehtävää vähennystä. Eläkkeen enimmäismäärästä on muutoin voimassa mitä jäljempänä säädetään.

Edellä 8 momentin 2 kohdassa tarkoitettu eläkettä vastaava etuus vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä valtiovarainministeriön vahvistamien laskentaperusteiden mukaisesti.

10 a §

Muuta kuin osa-aikaeläkettä korotetaan työeläkelisällä, jos edunsaaja on saanut:

1) työttömyysturvalain mukaista ansioon suhteutettua päivärahaa *joko työttömyysturvalain tarkoittamana palkansaajana tai työttömyysturvalain 1 a §:n 1 momentin 1 - 3 kohdan tarkoittamana yritystoimintaa harjoittaneena henkilönä;*

Työttömyysturvalain 17 §:n mukaista soveltua työttömyyspäivärahaa saaneen edunsaajan työttömyyspäivien lukumääränä käytetään saatuja päivärahoja vastaavien täysien päivien lukumäärää. *Samoin menettelyn, jos muuta 1 momentissa mainittua etuutta on maksettu muutoin kuin täyttä päivärahaa vastaavana.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Sellaisen vanhan edunsaajan osalta, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään viittä vuotta, yhteensovitusraja saadaan kuitenkin ottamalla 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta ja, jos yhteensovitusperuste ylittää 586 markkaa, vähentämällä 6 prosenttia ylitteestä, enintään kuitenkin kansaneläkkeen pohjaosan määrä. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edunsaajien eläkettä yhteensovitettaessa käytetään kuitenkin sanotun 60 prosentin sijasta seuraavan taulukon mukaista prosenttimäärää, joka määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeaikaa vähintään	Prosenttia
30 vuotta	66
25 vuotta	65
20 vuotta	64
15 vuotta	63
10 vuotta	62
5 vuotta	61

Yhteensovituksessa otetaan huomioon työntekijäin eläkelain 8 §:ssä mainitut suoritukset. Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle myönnetty tämän lain mukainen eläke otetaan kuitenkin yhteensovituksessa huomioon sellaisenaan. Vanhuuseläkkeet, jotka on myönnetty varhennettuina, otetaan yhteensovituksessa huomioon ilman varhentamisesta johtuvaa vähennystä. Jos suoritusten yhteismäärä ylittää yhteensovitusrajan, ylittävä osa vähennetään tämän lain mukaisesta eläkkeestä.

Vanhuuseläkkeen saajalle suoritetaan siihen saakka, kunnes hän saa oikeuden eläkkeeseen kansaneläkelain nojalla, täydennysosana se määrä, joka kansaneläkkeen huomioon ottamisen johdosta on vähennetty tämän lain mukaisesta eläkkeestä. Täydennysosaa ei kuitenkaan suoriteta varhennetun vanhuuseläkkeen saajalle.

12 §

Myönnettäessä eläke 1 §:n 3 momentissa tarkoitettulle vanhalle edunsaajalle eläkkeen enimmäismäärä lasketaan soveltuvin osin työntekijäin eläkelain 8 §:n mukaisesti. Sellaisen vanhan edunsaajan osalta, joka on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jolla ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä tämän lain mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa vähintään viittä vuotta, yhteensovitusraja on 60 prosenttia yhteensovitusperusteesta. Muiden kuin edellä tässä momentissa tarkoitettujen vanhojen edunsaajien ja 10 §:n 2 momentissa tarkoitettujen edunsaajien eläkettä yhteensovitettaessa käytetään kuitenkin sanotun 60 prosentin sijasta seuraavan taulukon mukaista prosenttimäärää, joka määräytyy tämän lain mukaan vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella:

Eläkeaikaa vähintään	Prosenttia
30 vuotta	66
25 vuotta	65
20 vuotta	64
15 vuotta	63
10 vuotta	62
5 vuotta	61.

(kumotaan)

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaaja on esittänyt valtiokonttorille vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on valittamalla haettu muutosta, voi valtion eläkelautakunta tai korkein hallinto-oikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen edunsaajan olosuhteissa.

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:ssä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

15 §

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin 2,50 markkaa kuukaudessa, voidaan eläke maksaa kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön työntekijäin eläkelain 19 b §:n soveltamista varten vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen siitä palveluksesta, johon kertasuoritusta vastaava eläke on perustunut. Jos määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Edellä

14 §

Eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulunut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaaja on esittänyt valtiokonttorille vaatimuksensa sekä eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on valittamalla haettu muutosta, voi valtion eläkelautakunta tai *vakuutus*oikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen edunsaajan olosuhteissa.

Eläkkeen korotusta, jonka määrä on pienempi kuin 15 markkaa, ei ole maksettava. Edellä sanottua markkamäärää tarkistetaan vuosittain työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeessä säädetyn palkkaindeksiluvun mukaan. Tarkistettu markkamäärä pyöristetään lähimmäksi täydeksi markaksi.

15 §

Jos vanhuuseläke tai sellainen täysi työkyvyttömyyseläke, jonka suuruutta määrättäessä ei ole sovellettu 5 a §:ää, on ennen 11 tai 12 §:n mukaista eläkkeen enimmäismäärän laskemista pienempi kuin 2,50 markkaa kuukaudessa, voidaan eläke maksaa kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön työntekijäin eläkelain 19 b §:n soveltamista varten vahvistamien perusteiden mukaan. Kertasuorituksen saaneella ei sen jälkeen ole saman eläketapahtuman johdosta oikeutta eläkkeeseen siitä palveluksesta, johon kertasuoritusta vastaava eläke on perustunut. Jos määrääjäksi myönnetty työkyvyttömyyseläke on maksettu kertasuorituksena, voidaan eläkkeensaajalle kuitenkin myöntää eläke siltä ajalta, jonka hänen työkyvyttömyytensä määrääjän jälkeen jatkuu. Edellä

Voimassa oleva laki

sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin soveltamista varten.

15 a §

Jos edunsaajalle myönnetään työkyvyttömyyseläke takautuvasti samalta ajalta kuin hänelle on maksettu kuntoutusrahalain mukaista kuntoutusrahaa, suoritetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun kuntoutusrahan määrän. Kuntoutusrahaa ei kuitenkaan oteta huomioon siltä osin kuin se on jo vähennetty muusta eläkkeestä. Työkyvyttömyyseläkettä ei suoriteta takautuvasti ajalta, jolta edunsaajalle on maksettu työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön ja eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa.

16 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja 13 §:ää sovellettaessa sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

18 §

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, ennen kuin on saavuttanut eläkeiän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

Ehdotus

sanottu markkamäärä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta sen palkkaindeksiluvun mukaan, joka vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin 1 virkkeen soveltamista varten.

15 a §

Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti, eläkettä ei makseta siltä ajalta, jolta edunsaaja on saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkeohjesäännön tai eläkesäännön taikka kuntoutusrahalain (611/91) mukaista kuntoutusrahaa tai ansionmenetyskorvausta tapaturmavakuutuksen tai liikennevakuutuksen kuntoutusta koskevien säännösten perusteella.

Jos edunsaajalla on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta, se otetaan huomioon työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa määrittäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritus aikaan saakka.

16 §

Eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan eläkettä myönnettäessä ja 13 §:ää sovellettaessa niiden indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

18 §

Työkyvyttömyyseläke lakkautetaan, sen maksaminen keskeytetään tai maksettavaa määrää alennetaan, jos eläkkeen saaja, ennen kuin on saavuttanut eläkeiän, todetaan ansiotyöhön kykeneväksi ja jos hänelle on tarjolla sellaista valtion tai muuta ansiotyötä, jota ikä, ammattitaito ja muut seikat huomioon ottaen on pidettävä hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkelaitoksen määräämään ja kus-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- ja hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta. Kuntoutustuki voidaan lakkauttaa, jos kuntoutustuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta.

18 b §

Sellaisessa 1 momentissa tarkoitettussa työhönvalmennuksessa, jossa kuntoutukseen osallistuva ei ole palvelussuhteessa työhönvalmennuksen järjestäjään, sattuneesta tapaturmasta tai saadusta ammattitaudista suoritetaan kuntoutettavalle korvaus valtion varoista soveltuvien osin samojen perusteiden mukaan kuin tapaturvavakuutuslaissa (608/4-8) säädetään työtapaturmasta. Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tämän momentin nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena valtiokonttori.

18 c §

Edunsaajalla on oikeus kuntoutusraahan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on estynyt tekemästä ansiotyötä 18 b §:ssä tarkoitettun kuntoutuksen johdosta.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Tällöin kuntoutusrahaa maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin syyn perusteella erikseen laskettuna.

18 c §

Muulla kuin työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeutetulla edunsaajalla on oikeus kuntoutusrahaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden aikana hän on estynyt tekemästä ansiotyötä 18 b §:ssä tarkoitettun kuntoutuksen johdosta.

Kuntoutusrahaa voidaan maksaa myös kuntoutuspäätöksen antamisen ja kuntoutuksen alkamisen väliseltä ajalta sekä kuntoutusjaksojen väliseltä ajalta. Tällöin kuntoutusrahaa maksetaan kuitenkin enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden kummankin syyn perusteella erikseen laskettuna, jollei sen maksaminen pidemmältä ajalta ole kuntoutuksen etenemisen turvaamiseksi perusteltua.

18 d §

Jos edunsaaja saa eläkettä kuntoutuksen ajalta, hänelle maksetaan eläkkeen lisänä kuntoutusraha, jonka suuruus on 10 prosenttia hänelle maksettavien 1 momentissa tarkoitettujen eläkkeiden ja hänen kansaneläkkeensä pohjaosan, lisäosan ja lapsikorotuksen yhteismäärästä. Kansaneläke lisineen

18 d §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

otetaan huomioon sellaisena kuin se oli kuntoutusrahan alkaessa.

18 e §

Kuntoutusrahasta ja sitä koskevasta päätöksenteosta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty eläkepäätöksestä, sitä koskevasta muutoksenhakumenettelystä, eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta sekä eläkkeen maksamisesta ja takaisinperinnästä.

18 e §

Kuntoutusrahasta ja sitä koskevasta päätöksenteosta on soveltuvin osin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty eläkepäätöksestä, sitä koskevasta muutoksenhakumenettelystä, eläkkeensaajan ilmoitusvelvollisuudesta sekä eläkkeen maksamisesta ja takaisinperinnästä. Muutosta ei kuitenkaan saa hakea päätökseen, joka koskee oikeutta 18 b §:n mukaiseen kuntoutukseen tai 18 c §:n 2 momentin mukaiseen kuntoutusrahaan, eikä päätökseen, joka koskee 18 c §:n 3 momentin ja 18 d §:n 3 momentin mukaista harinnanvaraista kuntoutusavustusta.

18 f §

Jos edunsaajalle eläkelaitoksen päätöksen perusteella 18 b §:n 1 momentin mukaisesti tehdään kuntoutustutkimuksia taikka annetaan työhön ja ammattiin johtavaa koulutusta tai työhönvalmennusta tai lääkinnällistä kuntoutusta, kuntoutustukeen maksetaan kuntoutuskorotus. Korotus maksetaan myös, jos vastaavan päätöksen on antanut jokin muu työntekijään eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua peruseläkettä kuntoutustukena maksava eläkelaitos.

Kuntoutuskorotus maksetaan niin ikään, jos 1 momentissa tarkoitettu päätös koskee edunsaajaa, joka saa työkyvyttömyyseläkettä muuna kuin kuntoutustukena.

Kuntoutuskorotus on 33 prosenttia kuntoutustuen tai työkyvyttömyyseläkkeen 11 tai 12 §:n mukaisesti yhteensovitutetusta määrästä. Se maksetaan niiltä kalenterikuukausilta, joiden ajan kuntoutus kestää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Tämän lain 2 §:n 1 momentin 4 kohdan markkamäärä vastaa työntekijään eläkelain 9 §:n tarkoittamaa indeksilukua vuodelle 1966.

Lain 6 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan palkattomaan keskeytykseen, joka alkaa lain tultua voimaan. Ennen lain voimaatuloa alkanutta keskeytysaikaa ei oteta huomioon eläkepalkkaa laskettaessa.

Lain 7, 7 a, 7 b, 7 d ja 7 e §:ää sovelle-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taan palvelukseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen.

Siltä osin kuin lain 7 §:n 1 momentin mukaan määriteltäviin valintavuosiin luetaan kalenterivuosia ajalta ennen tämän lain voimaantuloa, määrätään nämä kalenterivuodet ja niitä vastaavat työansiot soveltaen 7 §:n 1 momenttia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Tämän lain 7 §:n 2 momenttia ei sovelleta lain voimaantuloa edeltäviin valintavuosiin. Sellaisessa upseerin tai opistoupseerin virassa, johon ehdottomana kelpoisuusvaatimuksena on upseerin tai opistoupseerin virkatutkinto, taikka sotilasammattihenkilön, rajavartijan tai merivartijan tehtävissä palvelevan edunsaajan eläkepalkka lasketaan lain 7 §:stä poiketen enintään seitsemän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy ennen vuotta 2008, enintään kahdeksan vuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2008 ja enintään yhdeksän valintavuoden työansioista, jos palvelus päättyy vuonna 2009.

Lain 7 c §:ää sovelletaan sellaiseen palvelukseen, joka päättyy 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen, kuitenkin siten muutettuna, että eläketapahtumavuodesta riippuen prosenttiluvun 20 asemesta käytetään seuraavia prosenttilukuja:

Eläketapahtumavuosi	20 %:n asemesta
1996	3
1997	6
1998	9
1999	12
2000	16

Lain 9 §:n 2-3 momenttia ja 18 f §:ää sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, joka alkaa tai tulee jatkettavaksi lain voimaantulon jälkeen. Lain 18 f §:n 2 momenttia sovelletaan lisäksi lain voimaantullessa jatkuvan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos 18 b §:n mukainen päätös annetaan lain ollessa voimassa.

Edunsaajalla, jonka oikeudesta valtion eläkelain mukaiseen eläkkeeseen on erikseen muussa laissa säädetty, on oikeus myös valtion eläkelain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muuhun etuuteen.

Lain 10 §:n 4 momenttia ja 5 a §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

seen, jossa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Ennen vuotta 1943 syntyneeseen edunsaajaan, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan kuitenkin edelleen valtion eläkelain 10 §:n 1 ja 3 momenttia sellaisina kuin ne olivat tämän lain voimaan tullessa. Ennen vuotta 1940 syntyneeseen edunsaajaan sovelletaan tällöin kuitenkin valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 1994. Säännöstä sovellettaessa edunsaajalla katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1996. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta edunsaajaan, jos hänellä on oikeus päivärahaan 31 päivän lokakuuta 1995 jälkeen alkaneen lomautuksen perusteella ja jos hän 29 päivänä helmikuuta 1996 mennessä uudelleen aloittaa työnteon sen työnantajan lukuun, jonka palveluksesta hänet oli lomautettu.

Sen estämättä mitä edellä 9 momentissa säädetään, sovelletaan lain 10 §:n 1 ja 3 momenttia, sellaisina kuin ne olivat voimassa tämän lain voimaantullessa ja ennen vuotta 1940 syntyneeseen edunsaajaan valtion eläkelain 10 §:n 2 momenttia sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 1994, laskettaessa eläkkeen määrää valtion eläkelain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettulta työkyvyttömyyseläkkeen jatkumisajalta, jos aikaisempi eläke on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa alkaneen työkyvyttömyyden perusteella.

Ennen lain voimaantuloa tapahtuneeseen palvelukseen sovelletaan 10 §:n 8 momenttia sellaisena kuin se oli lain voimaantulon hetkellä.

Tämän lain 12 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaiseen eläkkeeseen, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 1996 tai sen jälkeen. Lakia sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa 13 §:n mukaisen uudelleen yhteensovitukseen peruste on syntynyt tämän lain voimassa ollessa. Yhteensovitusraja on kuitenkin lain 12 §:n 1 momentista poiketen 66 prosenttia yhteensovitusperusteesta, jos edunsaaja on syntynyt ennen vuotta 1940 ja hänen eläkkeensä määräytyy 31 päivänä joulukuuta 1994 voimassa olleen valtion eläke-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lain 10 §:n 2 momentin mukaisesti.

Tällä lailla kumottua 12 §:n 4 ja 5 momenttia sovelletaan edunsaajan 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun asti eläkkeisiin, joiden perusteena oleva eläketahtuma on sattunut ennen tämän lain voimaantuloa.

Lain 15 a §:n 8 momenttia sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketahtuma sattuu tämän lain voimaantultua.

Lain 16 §:ää sovelletaan eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassaoloajalta.

Tällä lailla kumottua 18 d §:n 2 momenttia sovelletaan edelleen kuntoutukseen, jota koskeva päätös on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

valtion perhe-eläkelain 9 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1968 annetun valtion perhe-eläkelain (774/68) 9 §:n 2 momentti ja 11 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 9 §:n 2 momentti 8 päivänä helmikuuta 1991 annetussa laissa (231/91) ja 11 §:n 1 momentti 29 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (665/76), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Perhe-eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulu-
nut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaajat ovat esittäneet valtiokonttorille vaatimuksensa sekä perhe-eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin heiltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle perhe-eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on haettu muutosta valittamalla, voi valtion eläkelautakunta tai korkein hallinto-oikeus määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen jonkun edunsaajan olosuhteissa.

9 §

Perhe-eläkkeen korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä, ei kuitenkaan ajalta ennen kuin kolme kuukautta on kulu-
nut sen kalenterikuukauden päättymisestä, jona edunsaajat ovat esittäneet valtiokonttorille vaatimuksensa sekä perhe-eläkkeen perustetta ja määrää koskevan sellaisen selvityksen kuin heiltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys. Saman päätöksen perusteella myöhemmin suoritettavalle perhe-eläke-erälle korotus kuitenkin lasketaan eräpäivästä. Milloin valtiokonttorin antamaan päätökseen on haettu muutosta valittamalla, voi valtion eläkelautakunta tai *vaikutusoikeus* määrätä, että korotus lasketaan myöhemmästä ajankohdasta, jos valtiokonttori osoittaa muutoksenhaun aikana tapahtuneen oleellisen muutoksen jonkun edunsaajan olosuhteissa.

11 §

Edunjättäjän eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan perhe-eläkettä myönnettäessä ja 8 §:ää sovellettaessa sen *palkka* indeksiluvun mukaan, joka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

11 §

Edunjättäjän eläkkeen perusteena oleva palkka tarkistetaan perhe-eläkettä myönnettäessä ja 8 §:ää sovellettaessa *niiden* indeksilukujen mukaan, jotka vuosittain vahvistetaan työntekijäin eläkelain 9 §:n soveltamista varten.

Tämä laki tulee voimaan tammikuun 1 päivänä 1996. Lain 11 §:ää sovelletaan eläkkeeseen, jota maksetaan lain voimassaoloajalta.